

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 31/03-76-2611

Chișinău

6 martie 2024

Biroul Permanent al Parlamentului

În temeiul art.73 din Constituția Republicii Moldova, se prezintă spre examinare proiectul de lege *privind acțiunile climatice*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 158 din 6 martie 2024.

Responsabil de prezentarea în Parlament a proiectului de lege este Ministerul Mediului.

Anexe:

- Hotărârea Guvernului privind aprobarea proiectului de lege (în limba română – 1 filă și în limba rusă – 1 filă);
- Proiectul de lege (în limba română – 48 file și în limba rusă – 53 file);
- Nota informativă la proiectul de lege (7 file);
- Sinteza obiecțiilor și propunerilor (86 file);
- Avizele autorităților (72 file);
- Raportul de expertiză al Centrului Național Anticorupție (5 file);
- Avizele Ministerului Justiției (6 file);
- Analiza impactului de reglementare (35 file);
- Extras din procesul verbal al Grupului de lucru al Comisiei de Stat pentru reglementarea activității de întreprinzător (4 file);
- Tabele de concordanță (351 file).

Secretar general adjunct al Guvernului

 Roman CAZAN

Ex.: Snejana Novac
Tel.: 022 250 234
e-mail: snejana.novac@gov.md

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. <u>75</u>		
" <u>07</u> "	<u>03</u>	<u>2024</u>
Ora _____		

Casa Guvernului,
MD-2033, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373 22 250 101

Fax:
+ 373 22 242696

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. 158

din 6 martie 2024

Chișinău

Cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice

---

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege privind acțiunile climatice.

Prim-ministru

Contrasemnează:

DORIN RECEAN

Ministrul mediului

Iordanca-Rodica Iordanov

Ministrul finanțelor

Petru Rotaru

Ministrul justiției

Veronica Mihailov-Moraru

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE**
privind acțiunile climatice

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege:

– Transpune parțial (transpune art. 1, art. 2, art. 3a, art. 3g, art. 3ga, art. 3gd, art. 3ge, art.3 h, art. 4, art. 5, art. 6, art. 10d, art. 12, art. 14, art. 15, art. 15a, art. 18, Anexa I, Anexa IV și Anexa V) Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 2003 de stabilire a unui scheme de comercializare a certificatelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Uniunii și de modificare a Directivei 96/61/CE a Consiliului, publicată în Jurnalul Oficial al Comunității Europene L 275, din 25 octombrie 2003 (CELEX: 02003L0087), astfel cum a fost modificată ultima dată prin Directiva (UE) 2023/959 a Parlamentului European și a Consiliului din 10 mai 2023 de modificare a Directivei 2003/87/CE de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Uniunii și a Deciziei (UE) 2015/1814 privind înființarea și funcționarea unei rezerve pentru stabilitatea pieței aferentă schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră;

– Transpune art. 1, art. 15 și art. 16 din Regulamentul (UE) 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018 privind guvernanta uniunii energetice și a acțiunilor climatice, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 663/2009 și (CE) nr. 715/2009 ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE și 2013/30/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 2009/119/CE și (UE) 2015/652 ale Consiliului și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 328 din 21 decembrie 2018 (CELEX: 32018R1999), după cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2023/857 al Parlamentului European și al Consiliului din 19 aprilie 2023 de modificare a Regulamentului (UE) 2018/842 privind reducerea anuală obligatorie a emisiilor de gaze cu efect de seră de către statele membre în perioada 2021-2030, în vederea unei contribuții la acțiunile climatice de respectare a angajamentelor asumate în temeiul Acordului de la Paris și a Regulamentului (UE) 2018/1999;

– Transpune art. 2, art. 4, art. 5, art. 9 și art. 11 din Regulamentul (UE) 2021/1119 a Parlamentului European și a Consiliului din 30 iunie 2021 de instituire a cadrului pentru realizarea neutralității climatice și de modificare a

Regulamentelor (CE) nr. 401/2009 și (UE) 2018/1999 („Legea europeană a climei”), publicat în Jurnalul Oficial al Comunității Europene L 243 din 09 iulie 2021 (CELEX: 32021R1119);

– Transpune art. 1 - 4 și art. 16 din Regulamentul (UE) 2015/757 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2015 privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră generate de transportul maritim și de modificare a Directivei 2009/16/CE, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 123 din 19 mai 2015 (CELEX: 32015R0757), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2023/957 al Parlamentului European și al Consiliului din 10 mai 2023 de modificare a Regulamentului (UE) 2015/757 pentru includerea activităților de transport maritim în schema UE de comercializare a certificatelor de emisii și pentru monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră suplimentare și a emisiilor de la alte tipuri de nave;

– Transpune art. 1 și art. 3 - 7 din Directiva 1999/94/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 1999 privind disponibilitatea informațiilor cu privire la consumul de carburant și emisiile de CO₂ destinate consumatorilor la comercializarea autoturismelor noi, publicată în Jurnalul Oficial al Comunității Europene nr. L 12 din 18 ianuarie 2000 (CELEX: 31999L0094), după cum a fost modificată ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1137/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 octombrie 2008 de adaptare la Decizia 1999/468/CE a Consiliului a anumitor acte care fac obiectul procedurii prevăzute la articolul 251 din tratat, în ceea ce privește procedura de reglementare cu control – Adaptare la procedura de reglementare cu control – Partea întâi.”

Capitolul I **DISPOZIȚII GENERALE**

Articolul 1. Obiectul și scopul legii

(1) Prezenta lege stabilește cadrul normativ în domeniul acțiunilor climatice orientate spre atingerea obiectivului de realizare a neutralității climatice până în 2050, în vederea îndeplinirii obiectivului pe termen lung privind temperatura globală din Acordul de la Paris, și realizarea de progrese în vederea îndeplinirii obiectivului global în materie de adaptare la schimbările climatice.

(2) Scopul prezentei legi este de a asigura reducerea treptată și ireversibilă a emisiilor de gaze cu efect de seră în vederea protecției sănătății umane, integrității ecosistemelor și a biodiversității de amenințarea pe care o reprezintă schimbările climatice, precum și de a spori capacitatea de adaptare, consolidare a rezilienței și reducere a vulnerabilității societății la schimbările climatice.

Articolul 2. Domeniul de aplicare

(1) Prevederile prezentei legi se aplică emisiilor antropice din surse sau a reținerilor prin sechestrare de către absorbanți a gazelor cu efect de seră ce sunt stabiliți prin sistemul național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și a altor informații relevante pentru schimbările climatice, aprobat de Guvern.

(2) Normele, condițiile și limitele aplicabile gazelor fluorurate cu efect de seră sunt reglementate prin Legea nr. 43/2023 privind gazele fluorurate cu efect de seră.

Articolul 3. Obiectivele legii

(1) Prezenta lege are următoarele obiective:

a) a asigura elaborarea și punerea în aplicare a documentelor de politici și planificare pentru îndeplinirea obiectivelor și Țintelor naționale stabilite în conformitate cu Acordul de la Paris, precum și a obiectivelor privind energia și clima stabilite în temeiul Tratatului Comunității Energetice;

b) a asigura planificarea pentru alocarea resurselor financiare necesare, în vederea realizării progresului privind dezvoltarea cu un nivel scăzut de emisii de gaze cu efect de seră și rezistentă la efectele negative ale schimbărilor climatice în conformitate cu obligațiile stabilite în Acordul de la Paris și Tratatul Comunității Energetice;

c) a asigura monitorizarea completă, actuală, transparentă, exactă, coerentă și comparabilă a emisiilor de GES, precum și raportarea integrată privind progresul înregistrat în elaborarea și implementarea politicilor de atenuare și adaptare la schimbările climatice;

d) a asigura accesul publicului la informații privind planificarea, elaborarea, evaluarea realizării documentelor de politici și planificare în domeniul de atenuare și adaptare la schimbările climatice.

Articolul 4. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:

absorbant sau reținere prin sechestrare – procesul, activitatea sau mecanismul care elimină prin absorbție sau sechestrare din atmosferă un gaz cu efect de seră, un aerosol sau un precursor al unui gaz cu efect de seră;

adaptarea – procesul de ajustare determinate de om a sistemelor naturale și antropice la variabilitatea climatică curentă sau la schimbările climatice de viitor, în scopul moderării daunelor sau explorării oportunităților de beneficiu;

adaptarea bazată pe ecosistem (în continuare – ABE) – soluție bazată pe mediu natural care valorifică biodiversitatea și serviciile ecosistemice pentru a reduce vulnerabilitatea și a spori reziliența climatică;

capacitatea de adaptare – abilitatea unui sistem de a se ajusta la schimbările climatice, inclusiv la variabilitatea climatică și la fenomenele meteorologice extreme pentru a atenua potențiale daune și de a valorifica oportunitățile emergente sau de a gestiona consecințele;

călătorie – deplasare a unei nave care începe sau se termină într-un port de escală și servește scopului de a transporta pasageri sau mărfuri în scopuri comerciale;

combustibili fosili – surse de energie neregenerabile pe bază de carbon, cum ar fi combustibili solizi, gaze naturale și petrol;

contribuțiile naționale determinate (în continuare – CND) – este angajamentul luat de o țară de a-și reduce emisiile de gaze cu efect de seră și de a atenua schimbările climatice, în temeiul Acordului de la Paris. Document elaborat, consultat și aprobat, care conturează țintele, obiectivele și măsurile la nivel intern de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră și adaptare la schimbările climatice, pentru atingerea obiectivelor globale;

efecte adverse ale schimbărilor climatice – modificările mediului fizic sau ale ființelor vii, provocate de schimbările climatice, care au efecte nocive semnificative asupra compoziției, stabilității sau productivității ecosistemelor naturale și antropice, precum și asupra funcționării sistemelor socioeconomice sau asupra sănătății și bunăstării omului;

emisiile antropice – eliberarea GES în atmosferă sau de precursorii acestora, de la sursele staționare sau difuze atribuite activităților umane;

eliminarea antropică – absorbția gazelor cu efect de seră din atmosferă ca rezultat al activității umane deliberate;

echivalentul dioxidului de carbon – o măsură metrică utilizată pentru a compara emisiile diferitelor gaze cu efect de seră pe baza potențialului lor de încălzire globală;

gaze cu efect de seră – amestecul de gaze (vapori de apă, dioxidul de carbon, metanul, oxidul de azot, cloro-fluoro-carburile) constituenți gazoși ai atmosferei, de origine naturală sau antropică, care absorb temperatura sau radiația infraroșie;

instalație – orice unitate tehnică staționară, în care se desfășoară una sau mai multe activități enumerate în anexa nr. 1, precum și orice activitate direct legată tehnic de activitățile desfășurate pe acel amplasament și care pot genera emisii și poluare;

mecanismul de ajustare la frontieră a carbonului (în continuare – MAFC) – este o măsură privind clima care are drept scop prevenirea riscului de relocare a emisiilor de dioxid de carbon și stabilirea unui preț corect pentru dioxidul de carbon emis în timpul producției de bunuri cu utilizare intensivă a carbonului care intră în UE;

neutralitatea climatică – realizarea unui echilibru între emisiile de gaze cu efect de seră și a reținerii prin sechestrarea acestora din atmosferă;

operator de aeronavă – orice persoană juridică sau fizică, înregistrată în modul stabilit de lege, care operează o aeronavă sau proprietarul aeronavei;

Planul național integrat privind energia și clima (în continuare – PNIEC) – documentul principal de planificare strategică care determină obiectivele naționale pentru fiecare dintre cele cinci dimensiuni indicate la art. 71 alin. (4), precum și politicile și măsurile corespunzătoare necesare realizării obiectivelor respective;

potențial de încălzire globală – forțarea radiativă cumulativă prin efecte directe și indirecte, pe un orizont de timp specificat, rezultată în urma emisiei unei unități de kilogram a unui gaz cu efect de seră, în comparație cu forța radiativă rezultată din emisia unui kilogram de dioxid de carbon pe o perioadă de 100 de ani;

prognoze – previziuni referitoare la emisiile antropice de către surse și la absorbțiile de către absorbanți de gaze cu efect de seră sau referitoare la evoluții ale sistemului energetic, inclusiv cel puțin estimări cantitative pentru o succesiune de 4 ani viitori care se termină cu 0 sau cu 5, imediat următorii anului de raportare;

planificarea națională a adaptării (în continuare – PNA) – modalitate de planificare și implementare a acțiunilor de adaptare la schimbările climatice la nivel național pe termen mediu și lung, în scopul reducerii vulnerabilității și sporirii rezilienței climatice;

raport de verificare – document elaborat de un verficator independent, care este acreditat în conformitate cu standardele de reducere a emisiilor;

reducerea emisiilor – eliminarea sau sechestrarea antropică a unuia sau mai multor gaze cu efect de seră din atmosferă, sau evitarea sau reducerea emisiilor unuia sau mai multor gaze cu efect de seră;

rezultatele de atenuare transferate internațional (în continuare – RATI) – inițiative de cooperare care includ reduceri și eliminări de emisii de GES,

verificate și suplimentate, precum și beneficiile conexe de atenuare rezultate din acțiuni de adaptare sau din planuri de diversificare economică sau metodele prin care acestea pot fi realizate, transferate la nivel internațional;

reziliența climatică – capacitatea sistemelor sociale, economice sau de mediu de a gestiona perturbațiile climatice, prin reacții de răspuns sau transformări care le mențin funcțiile esențiale, identitatea și structura, precum și capacitatea de adaptare, învățare și transformare;

schimbări climatice – schimbări ale tiparelor meteorologice, atribuite direct sau indirect unei activități umane care alterează compoziția atmosferei la nivel global și care se adaugă variabilității naturale a climatului observate pe parcursul unor intervale de timp comparabile;

sechestrarea carbonului – procesul prin care carbonul este absorbit din atmosferă și stocat, inclusiv în sol și vegetație, cu excepția produselor lemnoase recoltate sau a altor tipuri de vegetație care au fost recoltate, curățate sau tăiate;

sistem climatic – ansamblul format de atmosferă, hidrosferă, biosferă și geosferă și interacțiunile dintre acestea;

soluții bazate pe natură – acțiuni de protejare, gestionare durabilă și restabilire a ecosistemelor naturale și modificate care răspund provocărilor antropice în mod eficient și adaptabil, care aduc beneficii oamenilor și naturii;

tranziție justă – tranziția către o economie circulară inclusivă și neutră din punct de vedere climatic, în care emisiile de GES rămase sunt reținute prin sechestrare de către absorbanți a acestora, crearea locurilor de muncă și de coeziune socială;

sursă – orice proces, activitate sau mecanism care degajă în atmosferă un gaz cu efect de seră, un aerosol sau un precursor al unui gaz cu efect de seră;

verificare – activitățile desfășurate de un verificator pentru a emite un raport de verificare a emisiilor de GES în temeiul prevederilor legii;

verificator – orice persoană fizică sau juridică care desfășoară activități de verificare în temeiul prevederilor legii, acreditată de Centrul Național de Acreditare din Republica Moldova (în continuare – MOLDAC), în conformitate cu prevederile Legii nr. 235/2011 privind activitățile de acreditare și de evaluare a conformității sau acreditarea căruia este recunoscută conform legislației;

vulnerabilitate – nivelul în care un sistem este susceptibil sau incapabil să facă față efectelor negative ale schimbărilor climatice, inclusiv variabilității climatice și evenimentelor meteorologice extreme.

Articolul 5. Principiile de bază

În sensul prezentei legi se aplică următoarele principii:

- a) principiul stabilirii obiectivului de atingere a neutralității climatice pentru anul 2050 și implementarea emisiilor negative după această dată;
- b) principiul reducerii echitabile și durabile a emisiilor de GES;
- c) principiul stabilirii obiectivului pentru dezvoltarea rezilienței climatice până în 2050, consolidarea capacității de adaptare și reducerea vulnerabilității la schimbările climatice printr-un proces durabil;
- d) principiul precauției în luarea deciziilor;
- e) principiul „poluatorul plătește”;
- f) principiul tranziției juste și echitabile;
- g) principiul angajamentelor comune în desfășurarea activităților de planificare, raportare și monitorizare;
- h) principiul transparenței și accesibilității informației și datelor;
- i) principiul „eficiență energetică înainte de toate”.

Capitolul II ATRIBUȚII ȘI RESPONSABILITĂȚI

Secțiunea 1 Atribuțiile autorităților publice

Articolul 6. Atribuțiile Guvernului

Guvernul are următoarele atribuții:

- a) aprobă documentele de politici și actele normative în domeniul reducerii emisiilor GES și adaptării la schimbările climatice;
- b) aprobă Mecanismul de Ajustare la Frontieră pentru Carbon (în continuare – MAFC);
- c) asigură utilizarea eficientă și transparentă a veniturilor generate din prețul pentru emisiile de dioxid de carbon;
- d) coordonează activitatea tuturor autorităților administrației publice cu atribuții în domeniul reducerii emisiilor de GES, creșterii capacității de adaptare, și reducerii vulnerabilității la efectele schimbărilor climatice.

Articolul 7. Atribuțiile Comisiei naționale privind schimbările climatice

(1) Comisia națională privind schimbările climatice (în continuare – CNSC), prezidată de către Prim-ministru, este instituită în calitate de organ interinstituțional în scopul coordonării, monitorizării și promovării politicilor de

stat, precum și a facilitării integrării considerentelor privind schimbarea climei în documentele de politici naționale, sectoriale și locale pentru dezvoltarea cu un nivel scăzut de emisii GES și rezilienței climatice.

(2) CNSC are următoarele atribuții:

a) prezintă propuneri de modificare a documentelor de politici și a actelor normative din domeniul reducerii emisiilor de GES și adaptării la schimbările climatice;

b) promovează integrarea măsurilor referitoare la acțiunile climatice în politicile și legislația sectorială;

c) aprobă direcții și activități necesare promovării măsurilor de atenuare și adaptare la schimbările climatice la nivel național, sectorial și local;

d) aprobă metodologiile, manualele operaționale, ghidurile privind adaptarea și atenuarea schimbărilor climatice și criteriile de conformitate climatică a proiectelor investiționale;

(3) CNSC este constituită din reprezentanți ai autorităților administrației publice centrale și locale, instituțiilor din domeniul educației și cercetării, organizațiilor necomerciale și sectorului privat, aprobată de către Guvern.

(4) Organizarea activității CNSC și atribuțiile membrilor sunt stabilite în Regulamentul cu privire la mecanismul de coordonare intersectorială a activităților în domeniul schimbărilor climatice, aprobat de Guvern.

Articolul 8. Atribuțiile Ministerului Mediului

Ministerul Mediului are următoarele atribuții:

a) elaborează și promovează documentele de politici și cadrul normativ în domeniul reducerii emisiilor de GES și adaptării la schimbările climatice, orientate spre avansarea dezvoltării cu nivel redus de emisii de GES și spre sporirea rezilienței climatice, conform Acordului de la Paris;

b) asigură respectarea tratatelor în domeniul protecției mediului, la care este parte Republica Moldova și fundamentarea relațiilor cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional;

c) deține calitatea de punct oficial de contact pentru tratatele internaționale relevante în domeniile de aplicare ale legii, la care Republica Moldova este parte;

d) monitorizează la nivel național implementarea actelor normative în domeniul reducerii emisiilor de GES și adaptării la schimbările climatice;

e) cooperează cu autoritățile administrației publice centrale și locale prin schimb reciproc de informații și date în procesul de elaborare sau actualizare a Contribuțiilor Naționale Determinate (în continuare – CND), a Planului Național Integrat privind Energia și Clima (în continuare – PNIEC), a Strategiei de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung (în continuare – SDER-TL), a documentelor de politici de adaptare la schimbările climatice și a inventarului național al GES, precum și la monitorizarea și raportarea implementării acestora;

f) asigură implementarea eficientă a Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice (în continuare – SNMR);

g) asigură conlucrarea cu autoritățile și instituțiile publice privind implementarea eficientă a legislației din domeniul reducerii emisiilor GES și adaptării la efectele negative ale schimbărilor climatice;

h) promovează și cooperează în domeniul educației, formării profesionale, sporirii nivelului de conștientizare privind schimbările climatice;

i) aprobă anual lista operatorilor instalațiilor staționare ale căror activități sunt specificate în anexa nr. 1 și care dețin autorizația integrată de mediu pentru desfășurarea activităților în conformitate cu Legea nr. 227/2022 privind emisiile industriale, pe baza datelor raportate de către acestea în anul precedent;

j) coordonează elaborarea rapoartelor privind implementarea politicilor de atenuare și adaptare la schimbările climatice.

Articolul 9. Atribuțiile Ministerului Energiei

Ministerul Energiei are următoarele atribuții:

a) evaluează și include în documentele de politici sectoriale pentru activitățile din domeniul energetic, în limita competențelor funcționale, prevederi și măsuri ce vizează dezvoltarea sectoarelor economiei naționale cu un nivel scăzut de emisii de GES și reziliența climatică;

b) instituie și asigură funcționarea Mecanismului de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice;

c) participă, în limita competențelor funcționale, la elaborarea și implementarea politicilor în domeniul energiei și a acțiunilor climatice;

d) elaborează politici pentru susținerea utilizării tehnologiilor cu emisii reduse de carbon în sectorul energetic;

e) colaborează cu Ministerul Mediului prin schimb reciproc de informații și date în procesul de elaborare și actualizare a Strategiei de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung, a PNIEC-ului și inventarului național de GES, precum și în legătură cu monitorizarea și raportarea implementării acestora;

f) asigură implementarea MAFC în domeniul electricității și energiei;

g) contribuie la asigurarea accesului autorităților administrației publice și publicului prin intermediul Instituției Publice Centrul Național pentru Energie Durabilă, la informații referitoare la produsele inovative, tehnologiile, serviciile și noile metode pentru sprijinirea tehnologiilor cu emisii reduse de carbon în sectorul energetic.

Articolul 10. Atribuțiile Ministerului Sănătății

Ministerul Sănătății are următoarele atribuții:

a) evaluează riscurile asupra stării de sănătate a populației în relație cu efectele schimbărilor climatice și dezvoltă măsuri pentru a atenua impactul,

sprijinind rezistența în sectoarele esențiale pentru sănătate și îmbunătățind starea generală de sănătate;

b) stabilește prioritatea și include riscurile în documentele de politici sectoriale conform competențelor funcționale, cu elaborarea măsurilor de adaptare a populației la efectele evenimentelor extreme asociate schimbărilor climatice;

c) elaborează metodologiile de evaluare a riscurilor asupra stării de sănătate a populației, vizând și protecția grupurilor vulnerabile ale populației, ca urmare a expunerii la evenimentele extreme asociate schimbărilor climatice;

d) implementează sistemul informatizat de supraveghere și răspuns la evenimente extreme asociate schimbărilor climatice cu risc pentru populație;

e) colaborează în comun cu Ministerul Mediului prin schimb reciproc de informații și date privind factorii de mediu și starea de sănătate a populației în procesul de elaborare și actualizare a documentelor de politici de adaptare la efectele negative ale schimbărilor climatice, precum și în monitorizarea și raportarea implementării acestora;

f) informează populația cu privire la riscurile pentru sănătate asociate evenimentelor extreme ale schimbărilor climatice;

g) stabilește prioritatea deciziilor de investiții în funcție de prezența aspectelor de adaptare la schimbările climatice în proiectele sectoriale, în vederea protecției sănătății publice prin asigurarea rezilienței instituțiilor medicale față de schimbările climatice și a unui nivel minim de emisii de gaze cu efect de seră în cadrul sectorului de sănătate;

h) mobilizează și alocă strategic resursele financiare pentru extinderea și fortificarea rezilienței instituțiilor medicale față de schimbările climatice;

i) elaborează și promovează strategii de sănătate publică în domeniul educației, formării, ridicării nivelului de conștientizare a populației despre impactul evenimentelor extreme asociate schimbărilor climatice;

j) supraveghează și elaborează programe și/sau planuri de măsuri de protecție a sănătății și securității ocupaționale în timpul evenimentelor extreme asociate schimbărilor climatice;

k) colaborează cu alte ministere în vederea asigurării securității alimentare și cu apă potabilă în timpul evenimentelor extreme asociate schimbărilor climatice;

l) asigură schimbul intersectorial de date pentru asigurarea cercetărilor științifico-practice în domeniul sănătății publice, în scopul evaluării și prevenirii riscurilor pentru sănătate și elaborării măsurilor de adaptare la schimbările climatice.

Articolul 11. Atribuțiile Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării are următoarele atribuții:

a) evaluează și include în documentele de politici sectoriale pentru sectorul industrial, în limita competențelor funcționale, prevederi și măsuri în vederea

asigurării dezvoltării cu un nivel scăzut de emisii de GES și rezistent la efectele negative ale schimbărilor climatice;

b) elaborează politici pentru susținerea tehnologiilor cu emisii reduse de carbon în sectorul industrial;

c) colaborează cu Ministerul Mediului prin schimb reciproc de informații și date în procesul de elaborare și actualizare a CND, SDER -TL, a PNIEC-ului și inventarului național al emisiilor de GES, precum și în legătură cu monitorizarea și raportarea implementării acestora;

Articolul 12. Atribuțiile Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale

Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale are următoarele atribuții:

a) evaluează și include în documentele de politici pentru activitățile din domeniul transportului și dezvoltării regionale, în limita competențelor funcționale, prevederi și măsuri care vizează dezvoltarea la un nivel redus de emisii de GES și rezilienței la efectele schimbărilor climatice;

b) elaborează politici pentru susținerea utilizării tehnologiilor care contribuie la reducerea emisiilor GES în domeniile de competență și adaptarea la efectele negative ale schimbărilor climatice;

c) elaborează acte normative cu privire la reducerea impactului emisiilor de GES provenite din sectorul transporturilor și îmbunătățirea eficienței consumului de combustibil;

d) elaborează Ghidul privind consumul de combustibil și emisiile de CO₂;

e) monitorizează implementarea actelor normative în domeniul reducerii emisiilor de GES provenite de la activitățile aviatice și transportul maritim;

f) aprobă anual lista operatorilor aerieni naționali a căror activitate este reglementată prin Regulamentul privind instituirea și funcționarea schemei de compensare și de reducere a emisiilor de carbon pentru aviația internațională, aprobat de Guvern;

g) aprobă anual lista operatorilor care efectuează monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de GES de la activitățile din domeniul aviației civile și transportului maritim specificate în anexa nr. 1 în baza datelor raportate de către acestea pe ultimul an, precum și formatul Planului de Monitorizare;

h) contribuie la asigurarea accesului autorităților administrației publice și publicului la informații referitoare la tehnologiile cu emisii reduse de carbon în domeniul consumului eficient de combustibil și al emisiilor de dioxid de carbon;

i) colaborează cu Ministerul Mediului prin schimb reciproc de informații și date în procesul de elaborare și actualizare a CND, SDER-TL, a documentelor de politici de adaptare la schimbările climatice și inventarului național de GES, precum și în legătură cu monitorizarea și raportarea implementării acestora.

Articolul 13. Atribuțiile Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare are următoarele atribuții:

a) include în documentele de politici pentru agricultură și industria alimentară, în limita competențelor funcționale, prevederi și măsuri care vizează dezvoltarea cu un nivel scăzut de emisii de GES și rezilienței climatice;

b) stabilește măsuri de intervenție în documentele de politici în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale prin care să contribuie la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;

c) evaluează riscurile climatice asupra agriculturii și industriei alimentare și elaborează măsuri de adaptare și diminuare a impactului schimbărilor climatice;

b) elaborează metodologiile de evaluare a riscurilor climatice asupra agriculturii și industriei alimentare;

j) colaborează cu Ministerul Mediului prin schimb reciproc de informații și date în procesul de elaborare și actualizare a CND, SDER-TL, a documentelor de politici de adaptare la schimbările climatice și inventarului național de GES, precum și în legătură cu monitorizarea și raportarea implementării acestora.

Articolul 14. Atribuțiile Ministerului Muncii și Protecției Sociale

Ministerul Muncii și Protecției Sociale are următoarele atribuții și responsabilități:

a) elaborează, în limita competențelor funcționale, prevederi și măsuri care vizează creșterea capacității de adaptare la schimbările climatice și le include în documentele de politici sectoriale în domeniul promovării incluziunii și asistenței sociale, precum și realizarea egalității de gen;

b) evaluează riscurile climatice asupra bunăstării grupurilor social-vulnerabile, egalității de gen și elaborează măsuri de adaptare și diminuare a impactului negativ al schimbărilor climatice;

c) elaborează metodologiile de evaluare a riscurilor asupra grupurilor social-vulnerabile, ca urmare a expunerii la riscurile legate de schimbările climatice;

d) colaborează cu Ministerul Mediului prin schimb reciproc de informații și date în procesul de elaborare și actualizare a SDER-TL, a documentelor de politici de adaptare la efectele negative ale schimbărilor climatice, precum și în legătură cu monitorizarea și raportarea implementării acestora.

Articolul 15. Atribuțiile Ministerului Educației și Cercetării

Ministerul Educației și Cercetării are următoarele atribuții și responsabilități:

a) elaborează, în limita competențelor funcționale, prevederi și măsuri care vizează promovarea cunoștințelor pentru formarea competențelor necesare în prevenirea impactului și adaptarea la schimbările climatice și le include în documentele de politici sectoriale din domeniul educației și cercetării și inovării;

b) integrează ca o componentă a politicii de stat în domeniul cercetărilor fundamentale și aplicate, precum și în activitatea de inovare, proiectele care vizează reducerea emisiilor de GES și adaptarea la schimbările climatice;

c) cooperează cu organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării și promovează dezvoltarea studiilor de estimare a impactului schimbărilor climatice asupra diferitelor sisteme socio-economice și pentru evaluarea incertitudinilor asociate acestora;

d) completează programele de studii și elaborează materialele didactice în comun cu Ministerul Mediului referitoare la protecția mediului și combaterea schimbărilor climatice.

Articolul 16. Atribuțiile Ministerului Afacerilor Interne

Ministerul Afacerilor Interne își exercită atribuțiile sale funcționale prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, după cum urmează:

a) participă la elaborarea și realizarea politicii de stat în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de pericol sau declanșare a situațiilor excepționale și/sau incendiilor, asigurării securității chimice și radiative;

b) elaborează și aplică acte normative ce țin de asigurarea protecției populației și teritoriilor în caz de pericol sau declanșare a situațiilor excepționale și/sau incendiilor;

c) contribuie la elaborarea normelor și regulilor în domeniul protecției civile și apărării împotriva incendiilor, întocmește avize asupra proiectelor de standarde, de condiții tehnice, de norme și reguli ce conțin reglementări în acest domeniu;

d) desfășoară activități de lichidare și de limitare a consecințelor situațiilor de urgență și ale celor excepționale prin misiuni de informare, de cercetare inginerescă, chimică, bacteriologică și radiologică, de decontaminare, de evacuare, de adăpostire, de căutare, de salvare-deblocare, de descarcerare, de acordare a primului ajutor calificat, de stingere a incendiilor, de transportare, de asigurare cu apă potabilă, precum și întreprinde alte măsuri de protecție a populației și bunurilor materiale, cu forțe proprii sau în cooperare cu alte structuri;

e) cooperează cu Serviciul Hidrometeorologic de Stat în evaluarea prevenirii și lichidării consecințelor situațiilor de urgență și excepționale;

f) cooperează cu Inspectoratul pentru Protecția Mediului în procesul de prevenire și lichidare a consecințelor situațiilor de urgență și excepționale;

g) colaborează în comun cu Ministerul Mediului prin schimb reciproc de informații și date la elaborarea documentelor de politici pentru implementarea acțiunilor de adaptare la schimbările climatice, precum și în legătură cu monitorizarea implementării și raportării acestora.

Articolul 17. Atribuțiile Ministerului Finanțelor

Ministerul Finanțelor, în colaborare cu Ministerul Mediului, elaborează norme și metodologii pentru analiza investițiilor din punct de vedere al capacității de adaptare și sporire a rezilienței climatice.

Articolul 18. Atribuțiile Agenției de Mediu

Agenția de Mediu are următoarele atribuții:

a) asigură implementarea actelor normative din domeniul reducerii emisiilor de GES și adaptării la schimbările climatice, monitorizează și raportează periodic Ministerului Mediului despre nivelul realizării acestora;

b) acordă suport Ministerului Mediului în elaborarea și modificarea actelor normative din domeniul reducerii emisiilor de GES și adaptării la schimbările climatice;

c) eliberează autorizația integrată de mediu pentru activitățile enumerate în anexa nr. 1, care acordă dreptul de a emite emisiile de GES din întreaga instalație staționară sau dintr-o parte a acesteia, controlată de același operator cu respectarea cerințelor de evaluare din planul de monitorizare (în continuare – PM) a emisiilor de GES;

d) verifică și aprobă formatul PM-ului al emisiilor de GES prezentat de operator pentru una sau mai multe activități enumerate în anexa nr. 1;

e) deține Registrul național de emisii și transfer de poluanți (în continuare – RETP), în conformitate cu prevederile Regulamentului privind Registrul național al emisiilor și al transferului de poluanți și recepționează raportul anual privind emisiile de GES (în continuare – RAE) depus prin intermediul acestuia;

f) asigură monitorizarea și raportarea emisiilor de GES care au loc pe întreg teritoriul țării și provin de la sectoarele și categoriile de surse și sechestrare cuprinse în inventarul național în conformitate cu prevederile Regulamentului privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, aprobat de Guvern;

g) elaborează sau actualizează CND-urile și inventarele naționale ale emisiilor de GES, precum și instrumentele de raportare ale acestora;

h) asigură monitorizarea și raportarea emisiilor de GES de la instalațiile staționare și activitățile din domeniul aviației în conformitate cu prevederile Regulamentului privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră de la instalațiile staționare și activitățile din domeniul aviației, aprobat de Guvern;

i) asigură monitorizarea și raportarea emisiilor de GES de la transportul maritim în conformitate cu prevederile Regulamentului privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră de la transportul maritim, aprobat de Guvern;

j) elaborează informații și rapoarte în formatele stabilite de către Comunitatea Energetică, Agenția Europeană de Mediu (în continuare – AEM), Oficiul Statistic al Uniunii Europene (în continuare – Eurostat) și CONUSC, precum și de către secretariatele convențiilor la care Republica Moldova este parte și le prezintă Ministerului Mediului;

k) solicită și primește gratuit, în condițiile legii, date și informații generalizate cu privire la emisiile de GES, precum și stabilește structura și formatul raportării;

l) asigură caracterul integral al informațiilor furnizate, corectitudinea și comparabilitatea acestora;

m) transmite gratuit, la cerere, informații referitoare la indicii de poluare a aerului atmosferic și emisiilor GES, către instituțiile și structurile de cercetare din diferite domenii.

Articolul 19. Atribuțiile Autorității Aeronautice Civile a Republicii Moldova

Autoritatea Aeronautică Civilă a Republicii Moldova are următoarele atribuții:

a) asigură implementarea actelor normative și a documentelor de politici în domeniul activității aviatice și reducerii emisiilor de GES provenite de la activitățile aviatice;

b) monitorizează și raportează periodic instituției responsabile de monitorizarea calității mediului datele privind emisiile de carbon provenite din domeniul aviației;

c) asigură instituirea și funcționarea schemei de compensare și de reducere a emisiilor de carbon provenite din domeniul aviației;

d) asigură elaborarea, actualizarea și aplicarea reglementărilor privind monitorizarea emisiilor de GES, politicilor și măsurilor care contribuie la reducerea acestora prin aplicarea schemei de compensare și de reducere a emisiilor de carbon pentru aviația internațională (în continuare – CORSIA);

e) solicită și primește gratuit de la operatori aerieni, în condițiile legii, date și informații generalizate cu privire la emisiile de GES;

f) verifică în cadrul controalelor planificate sau inopinate respectarea prevederilor Regulamentului privind instituirea și funcționarea schemei de compensare și de reducere a emisiilor de carbon pentru aviația internațională, aprobat de Guvern;

g) asigură caracterul integral al informațiilor furnizate, corectitudinea și comparabilitatea acestora.

Articolul 20. Atribuțiile Agenției Navale

Agenția Navală are următoarele atribuții:

a) asigură implementarea reglementărilor privind reducerea emisiilor de GES în domeniul transportului maritim, monitorizează și raportează datele privind emisiile de carbon din activitățile de transport maritim specificate în anexa nr. 1;

b) monitorizează și raportează periodic instituției responsabile de monitorizarea calității mediului datele privind emisiile de carbon provenite din domeniul transportului maritim;

c) solicită și primește gratuit de la operatori transportului maritim, în condițiile legii, date și informații generalizate cu privire la emisiile de GES;

d) asigură caracterul integral al informațiilor furnizate, corectitudinea și comparabilitatea acestora.

Articolul 21. Atribuțiile Serviciului Vamal

Serviciul Vamal are următoarele atribuții:

a) cooperează cu Agenția de Mediu pentru implementarea actelor normative din domeniul reducerii emisiilor de GES și oferă gratuit, în condițiile legii, date și informații generalizate necesare pentru compilarea inventarelor naționale ale emisiilor de GES;

b) cooperează cu Inspectoratul pentru Protecția Mediului în procesul de supraveghere și control privind executarea prevederilor prezentei legi și ale actelor normative aprobate în temeiul acesteia;

c) asigură caracterul integral al informațiilor furnizate, corectitudinea și comparabilitatea acestora.

Articolul 22. Atribuțiile Inspectoratului pentru Protecția Mediului

Inspectoratul pentru Protecția Mediului are următoarele atribuții:

a) asigură controlul privind respectarea dispozițiilor prezentei legi și ale actelor normative din domeniul reducerii emisiilor de GES și adaptării la schimbările climatice;

b) efectuează controlul privind realizarea măsurilor de reducere emisiilor de GES și protecției mediului;

c) verifică procesul de raportare de către operatori în RETP;

d) verifică în cadrul controalelor planificate sau inopinate respectarea de către operatorii prevederilor Regulamentului privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră de la instalațiile staționare și activitățile din domeniul aviației, precum și prevederilor Regulamentului privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră de la transportul maritim, aprobate de Guvern;

e) constată cazurile de încălcare a legislației din domeniul reducerii emisiilor de GES și adaptării la schimbările climatice și aplică sancțiuni conform Codului Contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008, precum și calculează prejudiciul cauzat mediului, ca urmare a încălcării actelor normative și permise;

f) informează Ministerul Mediului și Agenția de Mediu în cazul constatării unor neconformități și, la solicitarea acestora, prezintă informații referitoare la rezultatele controalelor efectuate, precum și propune dacă este cazul, suspendarea și/sau retragerea actelor permise eliberate.

Articolul 23. Atribuțiile instituției de monitoring de mediu

Autoritatea de meteorologie și monitoring de mediu are următoarele atribuții și responsabilități:

a) asigură monitorizarea stării și evoluției condițiilor meteorologice și hidrologice pe teritoriul țării în vederea protecției populației contra fenomenelor meteorologice și hidrologice periculoase și a impacturilor negative ale schimbărilor climatice;

b) asigură schimbul operațional de date și informații meteorologice și hidrologice pentru prevenirea potențialelor fenomene periculoase, precum și pentru prevenirea riscurilor asociate cu schimbările climatice și dezastrelor naturale;

c) evaluează riscurile meteorologice, hidrologice și climatologice asupra securității și sănătății publice;

d) transmite, la cerere și gratuit, Agenției de Mediu, instituțiilor și structurilor de cercetare din diferite domenii, informații referitoare la indicii climatici și condițiile climatologice colectate și procesate conform prevederilor Legii nr. 368/2023 cu privire la activitatea meteorologică și hidrologică.

Articolul 24. Atribuțiile Agenției „Moldsilva”

Agenția „Moldsilva” are următoarele atribuții:

a) coordonează implementarea principiilor dezvoltării durabile a pădurilor și a fondului forestier, asigurând corelarea cu politicile de dezvoltare cu un nivel scăzut de emisii de GES și rezistent la efectele negative ale schimbărilor climatice;

b) evaluează riscurile referitoare la starea vegetației și a pădurilor, asigurând corelarea cu progresele în atingerea obiectivelor dezvoltării cu un nivel scăzut de emisii de GES și rezistent la efectele negative ale schimbărilor climatice, pe care le prezintă anual Agenției de Mediu;

c) participă la elaborarea și punerea în aplicare a SDER-TL și a documentelor de politici pentru implementarea acțiunilor de adaptare la schimbările climatice;

d) notifică Agenția de Mediu, până la data de 1 decembrie a fiecărui an, dacă au avut loc sau nu modificări referitoare la toate informațiile incluse în autorizația integrată de mediu, Planul de Monitorizare a emisiilor de GES și anexele sale aferente.

Articolul 25. Atribuțiile autorităților administrației publice locale

Autoritățile administrației publice locale au următoarele atribuții:

a) contribuie la implementarea obiectivelor politicii naționale de atenuare a emisiilor antropice de GES și de adaptare la schimbările climatice, în limita competențelor funcționale și a posibilităților financiare;

b) organizează, la nivelul autorității administrației publice locale de nivelul al doilea, în colaborare cu Agențiile Teritoriale de Mediu, elaborarea Planurilor de Acțiuni Durabile pentru Energie și Climă (în continuare – PADEC), în conformitate cu principiile metodologice, procedurile și bunele practici

internaționale și ale Uniunii Europene, precum și le prezintă spre aprobare consiliului raional/municipal;

c) monitorizează, la nivelul autorității administrației publice locale de nivelul al doilea, împreună cu autoritățile teritoriale pentru protecția mediului, realizarea PADEC-ului;

d) autoritatea administrației publice locale de nivelul al doilea elaborează și depune anual către Agenția de Mediu raportul privind implementarea PADEC-ului.

Articolul 26. Responsabilitățile operatorilor

(1) Operatorii care desfășoară activități în domeniile de aplicare ale legii au următoarele responsabilități:

a) desfășoară activități industriale și economice specificate în anexa nr. 1, în baza autorizației integrate de mediu, care acordă dreptul de a emite emisiile de GES din întreaga instalație staționară sau dintr-o parte a acesteia, controlată de același operator cu respectarea cerințelor de evaluare din PM a emisiilor de GES;

b) asigură corectitudinea și completitudinea tuturor datelor și informațiilor furnizate în documentele prezentate Agenției de Mediu, pe toată perioada de valabilitate a autorizației integrate de mediu;

c) furnizează datele și informațiile pentru facilitarea verificării emisiilor de GES în conformitate cu Regulamentul privind acreditarea și cerințele aplicabile verificatorilor emisiilor de gaze cu efect de seră, aprobat de Guvern;

d) planifică măsurile pentru monitorizarea și raportarea emisiilor de GES și metodologia elaborată și descrisă de către operator în PM al emisiilor de GES, aprobat de Agenția de Mediu;

e) raportează anual prin intermediul RETP datele despre emisii și transferuri de poluanți referitoare la activitățile industriale și economice care sunt prevăzute în anexa nr. 1;

f) asigură verificarea RAE prezentat spre coordonare, după caz validare la Agenția de Mediu de către un verificator;

g) notifică Agenția de Mediu anual, până la 1 decembrie, în cazul în care există sau nu modificări cu privire la informațiile incluse în autorizația integrată de mediu, PA și RAE și anexele aferente acestora.

(2) Activitățile ce fac obiectul mecanismelor de stabilire a prețului pentru emisiile de CO₂, altele decât MAFC, se desfășoară de către operatori în modul stabilit de Guvern.

(3) Operatorii care desfășoară activități ce nu fac obiectul prezentei legi, trebuie să înregistreze, monitorizeze, raporteze și să ia măsuri de reducere a emisiilor de GES în conformitate cu cerințele internaționale, cerințele stabilite în autorizația integrată de mediu și cerințele aprobate de Guvern.

Capitolul III

OBIECTIVE, POLITICI INTERSECTORIALE ȘI MĂSURI ÎN DOMENIUL ACȚIUNILOR CLIMATICE

Secțiunea 1

Obiectivele și țintele

Articolul 27. Țintele de reducere netă a emisiilor de GES

(1) În scopul îndeplinirii obiectivului privind neutralitatea climatică către anul 2050, în corelație cu obiectivele adoptate de Consiliul Ministerial al Comunității Energetice sunt stabilite țintele de reducere netă a emisiilor de GES sunt stabilite în CND și asigură intensificarea sechestrării acestora de către sursele de absorbție naturale.

(2) Nivelele de sechestrare a emisiilor de GES, progresul estimat în atingerea țintelor de reducere netă a emisiilor de GES pentru 2030-2050 și volumul total proiectat indicativ al emisiilor nete de GES exprimate în echivalent CO₂, prin oferirea informațiilor separate despre emisii și sechestrări pentru anul 2050 sunt stabilite în SDER-TL.

(3) Obiectivul național obligatoriu privind limitarea și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră este stabilit în PNIEC.

Articolul 28. Stabilirea țintelor naționale de reducere a emisiilor de GES

(1) La stabilirea țintelor naționale de reducere a emisiilor de GES, care include și sechestrarea acestora de către sursele naturale, sunt luate în considerare următoarele:

a) reducerea netă a emisiilor de GES la nivelul întregii economii, comparativ cu nivelul emisiilor din anul de referință 1990;

b) acoperirea geografică a reducerii emisiilor de GES se aplică pe întreg teritoriul Republicii Moldova;

c) acoperirea emisiilor de dioxid de carbon (CO₂), metan (CH₄), protoxid de azot (N₂O), hidrofluorcarburi (HFC), perfluorcarburi (PFC), hexafluorură de sulf (SF₆) și trifluorură de azot (NF₃);

d) reducerea emisiilor de GES care nu sunt controlate de Protocolul de la Montreal: emisiile de dioxid de carbon (CO₂), metan (CH₄), protoxid de azot (N₂O), hidrofluorcarburi (HFC), perfluorcarburi (PFC), hexafluorură de sulf (SF₆) și trifluorură de azot (NF₃);

e) categoriile de emisii antropice de GES și reținerea acestora prin sechestrare, inclusiv sectoarele stabilite în țintele naționale de reducere, care corespund categoriilor și sectoarelor prevăzute în Ghidurile IPCC: procesele industriale și utilizarea produselor (în continuare – PIUP), agricultura, folosința terenurilor, schimbarea categoriei de folosință a terenurilor și silvicultură (în continuare – FTSCFTS), gestionarea deșeurilor, precum și subsectoarele prevăzute în anexa nr. 1.

(2) În procesul de estimare a emisiilor de GES și reținerii acestora prin sechestrare se utilizează Ghidurile IPCC, prin aplicarea valorilor potențialului de încălzire globală (în continuare – PÎG) pe un orizont de timp de 100 de ani, conform Raportului de Evaluare al IPCC. Aceste valori sunt aplicate în raportarea cumulativă a emisiilor și absorbțiilor de GES, exprimate în echivalente de dioxid de carbon CO₂.

(3) La atingerea țintelor naționale de reducere a emisiilor de GES, care include și sechestrarea acestora de către sursele naturale, se ia în considerație contribuția sectorului FTSCFTS, în conformitate cu metodologia de calculare pentru evaluarea contribuției acestora.

(4) Metodologia de calculare este elaborată și aprobată de Ministerul Mediului și are la bază abordarea de producție pentru contabilizarea produselor din lemn recoltat, conform Ghidurilor IPCC, excluzând emisiile provenite în urma dezastrelor naturale.

(5) Mecanismele de piață internaționale, regionale și bilaterale sunt utilizate pentru atingerea țintelor naționale de reducere a emisiilor de GES, în condițiile implementării unor sisteme robuste care asigură reduceri reale și verificate ale emisiilor de GES.

(6) La stabilirea obiectivului de reducere a emisiilor de GES se conduce de următoarele elemente:

- a) concluzii științifice disponibile recente, inclusiv ale rapoartelor IPCC și ale Consiliului consultativ;
- b) impactul social, economic și de mediu, inclusiv costurile inacțiunilor;
- c) necesitatea de a asigura o tranziție justă și echitabilă din punct de vedere social pentru toți;
- d) eficiența din punctul de vedere al costurilor și economică eficientă;
- e) competitivitatea economiei, în special a întreprinderilor mici și mijlocii și a sectoarelor care sunt cele mai expuse la relocarea emisiilor de carbon;
- f) cele mai bune tehnologii disponibile, eficiente din punctul de vedere al costurilor, sigure și durabile;
- g) eficiența energetică și principiul „eficiența energetică înainte de toate”, accesibilitatea energiei din punctul de vedere al prețului și siguranța alimentării cu energie;
- h) necesitatea de a asigura eficacitatea protecției mediului și evoluției graduale în timp;
- i) necesitatea de a menține, a gestiona și a îmbunătăți absorbantii naturali pe termen lung și de a proteja și reface biodiversitatea;
- j) oportunitățile de atragere a investițiilor;
- k) evoluțiile internaționale și eforturile întreprinse pentru îndeplinirea obiectivelor pe termen lung ale Acordului de la Paris și a obiectivului final al CONUSC.

Articolul 29. Stabilirea obiectivelor de adaptare la schimbările climatice

(1) Adaptarea la schimbările climatice este un proces continuu, iar planificarea adaptării la schimbările climatice se efectuează repetat, în bază de PNA pentru o perioadă de 4 ani. La finalul fiecărui ciclu al PNA, în baza evaluărilor efectuate, se planifică următorul PNA conform necesităților de adaptare identificate.

(2) PNA constă din următoarele etape:

a) stabilirea situației de referință, etapă realizată de către grupurile de lucru sectoriale și intersectoriale, formate din experți în domeniul schimbărilor climatice și specialiști dintr-un anumit sector, în cadrul căreia se efectuează următoarele activități:

- identificarea vulnerabilităților și a riscurilor climatice sectoriale și naționale;

- efectuarea evaluărilor de impact climatic ale riscurilor și vulnerabilităților climatice identificate;

- identificarea lacunelor de capacități;

- alte activități în suportul stabilirii situației de referință;

b) formularea PNA prin:

- stabilirea scopului general al PNA;

- stabilirea obiectivelor și a țintelor specifice de adaptare pentru fiecare sector care contribuie la realizarea scopului general al PNA;

- elaborarea foii de parcurs a PNA, care se bazează pe măsurile sectoriale de adaptare, documentele de politici naționale și stabilește abordarea adoptată pentru planificarea procesului de adaptare pe perioada respectivă;

c) identificarea opțiunilor de adaptare și prioritizarea setului măsurilor/acțiunilor de adaptare care constau din totalitatea măsurilor/acțiunilor de adaptare la schimbările climatice incluse în politicile sectoriale, precum și acțiunile comune pentru toate sectoarele (dezvoltarea capacităților, cercetarea, transferul tehnologic, egalitatea de gen, alte aspecte intersectoriale relevante procesului de adaptare), orientate spre realizarea scopului, a obiectivelor și a țintelor stabilite pentru fiecare PNA;

d) aplicarea sistemului de monitorizare și evaluare a implementării acțiunilor de adaptare în cadrul cărora:

- se stabilește contribuția acțiunilor de adaptare pentru reducerea vulnerabilității, avansarea adaptării la schimbările climatice și sporirea rezilienței sistemelor naturale și a celor socio-economice;

- se evaluează eficacitatea politicilor elaborate, utilizarea resurselor financiare și umane;

- se asigură transparența procesului de colectare a datelor pentru evaluarea eficienței acțiunilor de adaptare;

e) comunicarea, în cadrul căreia, în urma evaluărilor efectuate la finalul implementării PNA:

– se formulează concluziile privind rezultatele implementării măsurilor sectoriale de adaptare la schimbările climatice și PNA, care se comunică publicului larg;

– se elaborează recomandări pentru următorul ciclu al PNA.

(3) La stabilirea obiectivelor de adaptare la schimbările climatice, precum și la identificarea necesităților asociate cu adaptarea țintelor sectoriale și a altor obiective relevante, sunt luate în considerare următoarele:

- a) dovezile științifice recente;
- b) analiza vulnerabilității la schimbările climatice;
- c) necesitățile pentru evitarea, minimizarea și prevenirea pierderilor și daunelor asociate cu efectele schimbărilor climatice;
- d) necesitatea identificării grupurilor și sectoarelor vulnerabile.

Articolul 30. Contribuția Națională Determinată

(1) Ministerul Mediului elaborează CND prin care stabilește țintele naționale climatice intermediare pentru îndeplinirea angajamentelor asumate în conformitate cu Acordul de la Paris, care se elaborează cu respectarea cerințelor stabilite de către CONUSC, precum și se raportează prin intermediul SNMR.

(2) CND conține obiectivele climatice intermediare revizuite, ținând cont de perspectiva pe perioade de 10 ani, se elaborează și se prezintă către Secretariatul CONUSC, începând cu anul 2025 și ulterior la fiecare 5 ani.

(3) CND este consecventă cu PNIEC, componenta Mecanismului de guvernare energetică și a acțiunilor climatice în conformitate cu prevederile Legii nr. 174/2017 cu privire la energetică.

(4) Cerințele privind termenele, structura și formatul, cuprinsul, precum și elaborarea, actualizarea, raportarea și evaluarea CND se asigură în temeiul CONUSC, al Acordului de la Paris și al deciziilor adoptate în temeiul acestora.

Secțiunea a 2-a Politici sectoriale

Articolul 31. Strategia de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung

(1) SDER-TL constituie documentul principal de planificare strategică, care determină politicile statului și acțiunile pentru îndeplinirea obiectivului privind neutralitatea climatică și contribuie la îndeplinirea angajamentelor asumate de către Republica Moldova în conformitate cu CONUSC și cu Acordul de la Paris.

(2) SDER-TL este elaborat de Ministerul Mediului și este consecventă cu PNIEC.

(3) Cerințele privind cuprinsul SDER-TL sunt stabilite în Regulamentul privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, aprobat de Guvern.

Articolul 32. Documente de politici pentru implementarea acțiunilor de adaptare la schimbările climatice

(1) Documentul de politici pentru implementarea acțiunilor de adaptare la schimbările climatice la nivel național este Programul național de adaptare la schimbările climatice (PNASC) ce se elaborează de către Ministerul Mediului.

(2) Scopul PNASC îl constituie integrarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice și planificarea dezvoltării la toate nivelurile și sectoarele prioritare, pentru a asigura reziliența climatică pe termen mediu și lung a sistemelor economice, sociale și de mediu.

(3) Procesul de identificare a acțiunilor prioritare de adaptare este transparent, bazat pe criterii raționale cu aplicarea de metode și instrumente de evaluare econometrică relevante (analiza cost-beneficiu, analiza cost-eficiență, analiza decizională cu multiple criterii).

(4) Acțiunile și măsurile de adaptare incluse în PNASC sunt orientate asupra categoriilor de populație și sectoarelor celor mai vulnerabile și afectate.

(5) La elaborarea documentelor de politici pentru implementarea acțiunilor de adaptare la schimbările climatice sunt luate în considerare următoarele:

a) analize, evaluări ale progreselor înregistrate și indicatori în materie de schimbări climatice și vulnerabilitate;

b) vulnerabilitatea populației și a sectoarelor afectate, printre care sectorul agricol, sistemele de apă și alimentare, precum și securitatea alimentară;

c) promovarea soluțiilor bazate pe capacitățile naturii și adaptarea bazată pe ecosisteme;

d) indicatorii determinați în asigurarea punerii în aplicare a unor politici, măsuri și acțiuni de adaptare;

e) necesitățile financiare, tehnologice și de dezvoltare a capacităților pentru realizarea acestora;

f) indicatorii determinați din perspectiva raportului cost-beneficiu.

(6) Măsurile și acțiunile de adaptare identificate în documentele de politici asigură conexiunea pentru politicile sectoriale și acționează în direcția integrării și consecvente a adaptării la schimbările climatice în acțiunile socio-economice și de mediu relevante.

(7) Documentele de politici pentru implementarea acțiunilor de adaptare la schimbările climatice sunt consultate cu Comisia națională pentru schimbări climatice, în vederea asigurării alinierii la prioritățile naționale privind schimbările climatice, precum și la prioritățile de dezvoltare durabilă.

(8) Ministerul Mediului asigură consultarea publicului la elaborarea proiectelor de documente de politici, în conformitate cu actele normative în domeniul transparenței în procesul decizional și al elaborării documentelor de politici publice.

(9) Conținutul documentelor de politici pentru implementarea acțiunilor de adaptare la schimbările climatice, cerințele de monitorizare și raportare, principiile și practicile de identificare, clasificare și gestionare a riscurilor de dezastre

naturale la planificarea, dezvoltarea, executarea și monitorizarea politicilor și măsurilor, precum și termenele de raportare către Secretariatele CONUSC și Comunitatea Energetică, sunt aprobate de Guvern.

Articolul 33. Documente de politici sectoriale

(1) Autoritățile publice centrale elaborează și promovează cadrul de planificare sectorial al adaptării la schimbările climatice prin integrarea măsurilor de adaptare în documente de politici sectoriale.

(2) Documentele de politici sectoriale care au impact asupra emisiilor de GES sunt consecvente cu PNIEC și SDER-TL și includ prevederi referitoare la estimarea cantitativă privind efectele asupra emisiilor din surse și a reținerilor prin sechestrare de către absorbanți a GES, în conformitate cu cerințele CONUSC și ale Acordului de la Paris.

(3) La identificarea acțiunilor prioritare de adaptare se ia în calcul impactul potențial al schimbărilor climatice asupra diverselor grupuri sociale, inclusiv femei, copii, persoane în etate, persoane cu dizabilități, fiind un proces transparent, bazat pe criterii raționale cu aplicarea de metode și instrumente de evaluare econometrică relevante (analiza cost-beneficiu, analiza cost-eficiență, analiza decizională cu criterii multiple).

(4) Măsurile și acțiunile de adaptare identificate în documentele de politici asigură conexiunea pentru politicile sectoriale și acționează în direcția integrării și consecvente a adaptării la schimbările climatice în acțiunile socio-economice și de mediu relevante.

(5) Ministerul Mediului asigură suportul consultativ al ministerelor de resort din sectoarele economiei naționale relevante pentru identificarea metodologiilor de estimare cantitativă a efectelor asupra emisiilor de GES provenite din surse și a reținerilor prin sechestrare de către absorbanți a GES.

(6) Ministerul Mediului pune la dispoziția publicului metodologii pentru planificarea, monitorizarea și raportarea privind reducerea emisiilor de GES și adaptarea la schimbările climatice, precum și alte instrumente pentru planificarea acțiunilor întreprinse și rapoarte tehnice.

(7) Cerințele referitoare la structura și formatul raportării, termenele, precum și revizuirea rapoartelor sunt stabilite în Regulamentul privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice și Regulamentul privind mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice, aprobate de Guvern.

Articolul 34. Planul strategic privind metanul

(1) Planul strategic privind metanul stabilește politicile și măsurile pentru atingerea obiectivelor de reducere a impactului pe termen scurt și mediu al emisiilor de metan asupra totalului emisiilor de GES, luând în considerare PÎG și

durata de viață relativ scurtă a metanului în atmosferă, precum și obiectivele economiei circulare, după caz.

(2) Ministerul Mediului ia în considerare opțiunile de politică pentru a aborda rapid problema emisiilor de metan și elaborează Planul strategic privind metanul.

Articolul 35. Documente de politici de nivel local

(1) Autoritățile administrației publice locale elaborează și implementează Planuri de acțiuni sustenabile pentru energie și climă (în continuare – PASEC), care conțin acțiuni de adaptare la schimbările climatice. PASEC pot fi elaborate și aprobate ca documente separate sau ca parte integrantă a planurilor locale integrate privind energia și clima.

(2) Unitățile administrativ-teritoriale, în special cele cu un număr mic sau mijlociu de populație, inclusiv amalgamate, pot elabora în comun PASEC pentru anul 2030 cu scopul de a atinge individual sau colectiv, obiectivul de reducere a emisiilor de GES până la 40 % comparativ cu anul de referință determinat de către documentele de politici de nivel local și de a spori reziliența la schimbările climatice.

(3) PASEC sunt consecvente cu SDER-TL și PNA și se elaborează în termen de 24 de luni de la data adoptării acestora.

(4) Monitorizarea implementării PASEC este asigurată prin raportarea periodică către Ministerul Mediului.

(5) Formatul, conținutul, parametrii și metodologiile utilizate în elaborarea, monitorizarea și raportarea PASEC sunt stabilite în Ghidul privind acțiunile autorităților administrației publice locale de atenuare și adaptare la schimbările climatice, aprobat prin Ordinul ministrului mediului.

Articolul 36. Prognozele naționale ale emisiilor de GES

(1) Agenția de Mediu elaborează prognozele naționale pentru emisiile antropice de GES, realizate după surse și la reținerile prin sechestrare de către absorbanți de gaze cu efect de seră, care sunt structurate pe tipuri de gaze sau grupuri de gaze și pe sectoare.

(2) Prognozele naționale pentru emisiile antropice de GES sunt estimate cantitativ cu succesiune pentru viitor de 6 ani care se termină cu 0 sau cu 5, imediat următorii anului de raportare.

(3) Prognozele naționale pentru emisiile antropice de GES includ toate politicile și măsurile adoptate la nivel național și cuprind componente cu privire la:

a) previziuni referitoare la politici și măsuri existente și previziuni cu privire la politici și măsuri adiționale, în cazul în care sunt disponibile;

b) previziuni totale de gaze cu efect de seră și estimările pentru fiecare categorie;

- c) impactul politicilor și al măsurilor, iar în cazul în care astfel de politici și măsuri nu sunt incluse, se face mențiunea în mod clar;
- d) rezultatele analizei de sensibilitate efectuate pentru prognoze;
- e) toate referințele relevante la evaluările și rapoartele tehnice care stau la baza prognozelor.

(4) Prognozele naționale pentru emisiile antropice de GES provenite din surse și la reținerile prin sechestrare de către absorbanți se raportează Secretariatelor CONUSC și Comunității Energetice în termenele specificate în Regulamentul privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, aprobat de Guvern.

Secțiunea a 3-a

Acțiuni politice pentru reducerea consumului de combustibil și a emisiilor de dioxid de carbon

Articolul 37. Consumul de combustibil și emisiile de dioxid de carbon de la autovehicule

Acțiunile privind reducerea emisiilor de GES provenite de la autovehicule sunt implementate pentru a garanta punerea la dispoziția consumatorilor a informațiilor referitoare la consumul de combustibil și la emisiile de CO₂ ale autovehiculelor noi oferite spre vânzare sau achiziționare în sistem leasing, precum și a le permite acestora să facă o alegere cu cunoștință de cauză.

Articolul 38. Eticheta privind consumul de combustibil și emisiile de dioxid de carbon

(1) La plasarea pe piață a autoturismelor noi, agentul economic se asigură că acestea sunt însoțite de eticheta privind consumul de combustibil și emisiile de dioxid de carbon.

(2) Formatul și conținutul etichetei privind consumul de combustibil și emisiile de dioxid de carbon se aprobă de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale.

Articolul 39. Ghidul privind consumul de combustibil și emisiile de dioxid de carbon

(1) La plasarea pe piață a autoturismelor noi, agentul economic, în termen de 30 zile, remite în adresa Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale informația privind consumul de combustibil și emisiile de dioxid de carbon ale autovehiculelor comercializate.

(2) În baza informațiilor recepționate anual, elaborează și publică pe site-ul său web oficial Ghidul privind consumul de combustibil și emisiile de dioxid de carbon, care va conține, după caz:

a) o listă elaborată anual cu toate modelele de autoturisme noi disponibile pentru vânzare, grupate în funcție de marcă și în ordine alfabetică. În cazul în care ghidul este actualizat mai mult de o dată pe an, el trebuie să cuprindă o listă cu toate modelele de autoturisme noi disponibile la data publicării actualizării în cauză;

b) tipul de carburant, valoarea numerică a consumului oficial de carburant și a emisiilor specifice oficiale de CO₂ pentru fiecare model care figurează în ghid. Valoarea consumului oficial de carburant este exprimată fie în litri per suta de kilometri (l/100 km), fie în kilometri per litru (km/l), fie printr-o combinație adecvată între aceste două formule, și este indicată cu o precizie de o zecimală. Emisiile specifice oficiale de CO₂ trebuie exprimate în grame per kilometru (g/km) și rotunjite la numărul întreg cel mai apropiat;

c) o listă, care să iasă în evidență, cu zece modele de autoturisme noi, cele mai performante din punct de vedere al randamentului energetic, clasificate în ordine crescătoare în funcție de emisiile de CO₂ pentru fiecare tip de carburant. Lista cuprinde modelul, valoarea în cifre a consumului oficial de carburant, precum și emisiile specifice oficiale de CO₂;

d) recomandări destinate conducătorilor auto care să precizeze că o bună utilizare și o întreținere regulată a vehiculului, precum și un anumit comportament la volan care implică, de exemplu, evitarea condusului agresiv, rularea cu o viteză moderată, anticiparea frânării, verificarea umflării corespunzătoare a pneurilor, reducerea perioadelor de mers în gol, evitarea transportării de greutăți excesive îmbunătățesc consumul de carburant și reduc emisiile de CO₂ ale autoturismului lor;

e) o explicație privind efectele emisiilor de gaze cu efect de seră, schimbările climatice potențiale și rolul autovehiculelor, precum și o trimitere la diferiți carburanți propuși consumatorului și la implicațiile utilizării lor asupra mediului, pe baza datelor științifice și a cerințelor legale cele mai recente;

f) o trimitere la obiectivul stabilit la nivel național în privința emisiilor medii de CO₂ produse de autoturismele noi și la data la care trebuie atins acest obiectiv.

Articolul 40. Documentația promoțională și promovarea

(1) Comercianții expun în mod vizibil la punctele de vânzare un anunț cu date despre consumul de combustibil și emisiile de CO₂

(2) Comercianții asigură că materialul promoțional include date oficiale despre consumul de combustibil și emisiile de CO₂ pentru modelul nou de autovehicul, în documentația promoțională, aprobată de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale.

(3) Se interzice aplicarea etichetei privind consumul de combustibil și a emisiilor de CO₂ care poate induce în eroare potențialii cumpărători de autoturisme noi și contravine prevederilor Ghidului prevăzut la art. 40 sau ale documentației promoționale prevăzută la alin. (1) și (2).

Capitolul IV
MONITORIZAREA ȘI RAPORTAREA EMISIILOR DE GAZE
CU EFECT DE SERĂ ȘI A ALTOR INFORMAȚII RELEVANTE.
MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA ADAPTĂRII
LA SCHIMBĂRILE CLIMATICE

Secțiunea 1
Sistemul Național de Monitorizare

Articolul 41. Cadrul general privind managementul datelor emisiilor de GES

(1) Monitorizarea emisiilor de GES care provin de la sectoarele și categoriile de surse și sechestrare cuprinse în inventarul național se realizează de către Instituția de Monitorizare de Mediu prin intermediul Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor antropice de GES și a altor informații relevante pentru schimbările climatice, în conformitate cu prevederile Regulamentului privind înstituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și a altor informații relevante pentru schimbările climatice, aprobat de Guvern.

(2) Estimarea nivelului emisiilor antropice din surse și a reținerilor prin sechestrare de către absorbanți a tuturor GES, compilate în inventarul național, se realizează prin intermediul Sistemului național de inventariere (în continuare – SNI), componenta SNMR.

(3) Evaluarea progresului în implementarea obiectivelor CND, SDER-TL, PNASC, a documentelor sectoriale, PASEC, precum și a prognozelor referitoare la emisiile antropice din surse sau la reținerile prin sechestrare a GES, se realizează prin intermediul Sistemului Național de Raportare privind Politicile, Măsurile și Prognoze (în continuare – SNRPMP), componenta SNMR.

(4) Monitorizarea completă, transparentă, exactă, coerentă și comparabilă în timp și raportarea integrală a emisiilor de GES legate de activitățile enumerate în anexa nr. 1, precum și a datelor privind activitatea instalațiilor staționare și a celor din domeniul aviației civile, transportului maritim și informațiilor privind emisiile de carbon provenite din aviația internațională se realizează prin monitorizarea, raportarea și verificarea (în continuare – MRV) a emisiilor de GES de către operator.

Articolul 42. Monitorizarea și evaluarea adaptării la schimbările climatice

(1) Sistemul de monitorizare și evaluare privind adaptarea la schimbările climatice este un instrument de bază pentru evaluarea realizării obiectivelor PNA, precum și pentru planificarea următoarelor PNA. În cadrul fiecărui PNA, sistemul de monitorizare și evaluare este utilizat pentru a monitoriza implementarea acțiunilor de adaptare în conformitate cu scopurile și obiectivele stabilite în PNA.

(2) Scopul sistemului de monitorizare, raportare și evaluare este de a măsura progresele înregistrate în timp la nivel național, sectorial, administrativ-teritorial, pentru a determina gradul de vulnerabilitate al țării ca urmare a realizării PNA și a măsurilor sectoriale de adaptare la schimbările climatice.

(3) Sistemul de monitorizare, raportare și evaluare este utilizat pentru:

a) monitorizarea și evaluarea impactului acțiunilor de adaptare realizate (măsuri de adaptare naționale și sectoriale, programe și proiecte implementate pe teritoriul țării atât de entitățile naționale, cât și de cele internaționale, alte tipuri de intervenții);

b) raportarea privind realizarea acțiunilor de adaptare conform indicatorilor de monitorizare;

c) asigurarea integrării priorităților de adaptare în planificarea sectorială și națională;

d) asigurarea transparenței procesului de adaptare și a colectării datelor;

e) măsurarea și evaluarea rezultatelor și a impactului activităților de adaptare, a investițiilor, proiectelor, programelor privind reziliența climatică din perspectiva sensibilității la dimensiunea de gen.

(4) Sistemul de monitorizare, raportare și evaluare colectează datele referitoare la activitățile de adaptare implementate, prin intermediul indicatorilor. Fișa indicatorului, care conține descrierea fiecărui tip de indicatori, termenul de colectare, modul de utilizare în procesul de raportare și evaluare a adaptării la schimbările climatice, este stabilită în Regulamentul privind instituirea și funcționarea Sistemului de monitorizare și evaluare privind adaptarea la schimbările climatice, aprobat de Guvern.

Secțiunea a 2-a

Raportarea în cadrul CONUSC, al Acordului de la Paris și al Tratatului Comunității Energetice

Articolul 43. Formatul comun de monitorizare și raportare

(1) Pentru a respecta angajamentele asumate în cadrul CONUSC, al Acordului de la Paris, al Tratatului Comunității Energetice și în baza datelor și informațiilor recepționate de la instituțiile responsabile care fac parte din SNMR, Ministerul Mediului transmite Secretariatelor CONUSC și Comunității Energetice următoarele:

a) Inventarul național al emisiilor antropice din surse și a reținerilor prin sechestrare de către absorbanți a tuturor GES;

b) CND, Raportul biennial de transparență și Raportul național de inventariere;

c) SDER -TL.

(2) Ministerul Mediului raportează comunicarea națională referitoare la atenuarea și adaptarea la schimbările climatice, în conformitate cu Acordul de la Paris și cu Regulamentul privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, aprobat de Guvern.

(3) Instrumentele de raportare specificate la alin. (1) sunt elaborate în conformitate cu prevederile Ghidurilor aprobate prin deciziile adoptate în cadrul Conferințelor Părților semnatare ale CONUSC, Acordului de la Paris, Tratatului Comunității Energetice.

(4) Cerințele privind formatul, structura instrumentelor de raportare specificate la alin.(1) și (2), precum și termenele se stabilesc în Regulamentul privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și a altor informații relevante pentru schimbările climatice aprobat de Guvern.

Articolul 44. Raportarea prin intermediul Sistemului național de inventariere

(1) SNI este realizat și administrat de autoritatea competentă astfel încât să asigure transparența, acuratețea, coerența, comparabilitatea și caracterul integral în compilarea inventarelor naționale, în temeiul CONUSC, Acordului de la Paris și deciziilor adoptate în temeiul acestora, precum și în conformitate cu prevederile Regulamentului privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și a altor informații relevante pentru schimbările climatice, aprobat de Guvern.

(2) SNI este realizat și administrat astfel încât să asigure calitatea inventarelor naționale prin parcurgerea etapelor de planificare, pregătire și management a datelor privind activitățile specificate la Tabelul din Hotărârea Guvernului nr. 1277/2018.

(3) Raportul național de inventariere (în continuare – RNI) se elaborează de către Agenția de Mediu pe baza datelor și informațiilor din inventarele naționale, conform procedurilor și formatului comun de raportare privind transparența pentru acțiune și suport, aprobat prin deciziile adoptate în cadrul Acordului de la Paris.

(4) Cerințele privind formatul, structura și termenele RNI sunt stabilite în Regulamentul privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și a altor informații relevante pentru schimbările climatice aprobat de Guvern.

(5) Autoritățile și instituțiile responsabile care fac parte din SNMR, transmit gratuit informații, factorii de emisii și datele privind activitatea, necesare estimării emisiilor antropice de GES și raportării acestora.

(6) Autoritatea competentă elaborează și comunică datele inventarelor naționale Ministerului Mediului, pe care le transmite Secretariatului Comunității Energetice și Agenției Europene de Mediu pentru efectuarea evaluării tehnice a acestora, în termenii prevăzuți în Regulamentul privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și a altor informații relevante pentru schimbările climatice aprobat de Guvern.

Articolul 45. Raportarea implementării documentelor de politici

(1) Autoritățile și instituțiile publice responsabile de implementarea documentelor de politici în domeniul reducerii emisiilor antropice de GES și adaptării la schimbările climatice monitorizează gradul de realizare a acestora și raportează către Ministerul Mediului.

(2) Autoritățile și instituțiile responsabile care fac parte din SNMR, specificate în Anexa nr.2 din Hotărârea Guvernului nr. 1277/2018, autoritățile administrației publice locale, în condițiile art. 24 lit. a) din prezenta lege, precum și organizațiile necomerciale specializate în protecția mediului, care dețin capacitățile necesare în acest sens, colectează informații privind parametrii stabiliți pentru a urmări realizarea obiectivelor de adaptare și le furnizează către Agenția de Mediu.

(3) Pe baza informațiilor primite de la autoritățile și instituțiile menționate în alin. (1), la fiecare 2 ani, Ministerul Mediului raportează informații privind implementarea documentelor de politici privind atenuarea și adaptarea la schimbările climatice, către CONUSC conform cerințelor privind conținutul, formatul și termenele de raportare prevăzute în Regulamentul privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, aprobat de Guvern.

(4) Revizuirea se realizează pe baza rapoartelor autorităților și instituțiilor responsabile specificate la alin. (1) și alin. (2).

(5) În cazul în care se constată neconcordanțe cu obiectivele privind neutralitatea climatică sau progresele înregistrate în implementarea acțiunilor de adaptare la schimbările climatice sau realizarea acestora se determină insuficientă, ministerul responsabil de sectorul economiei naționale relevant argumentează nerealizarea și propune măsuri de corectare.

Articolul 46. Raportarea prin intermediul Sistemului național pentru politici, măsuri și prognoze

(1) SNRPMP este realizat și administrat de către Agenția de Mediu astfel încât să asigure transparența, acurateța coerența, comparabilitatea și caracterul complet al informațiilor raportate privind politicile și măsurile, precum și prognozele referitoare la emisiile antropice din surse sau reținerile prin sechestrare de către absorbanți a GES.

(2) Ministerului Mediului, în comun cu Ministerul Energiei, odată la 2 ani raportează Secretariatelor CONUSC și Comunității Energetice următoarele:

a) implementarea politicilor și măsurilor planificate sau a grupurilor de măsuri;

b) legătura între politici și măsuri sau grupuri de măsuri;

c) contribuția acestor politici și măsuri la diferite scenarii de prognoze.

(3) Autoritățile și instituțiile responsabile care fac parte din SNMR, specificate în anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 1277/2018, autoritățile administrației publice locale, în condițiile art. 24 lit. a) din prezenta lege și

organizațiile necomerciale pentru protecția mediului efectuează o evaluare în implementarea politicilor și măsurilor planificate sau grupurile de măsuri din domeniul de competență și raportează Agenției de Mediu odată la 2 ani.

Articolul 47. Raportarea progresului înregistrat în realizarea obiectivelor CND

(1) Ministerul Mediului, pe baza datelor raportate de către autoritățile și instituțiile publice responsabile de implementarea documentelor de politici în domeniul reducerii a emisiilor de GES și adaptării la schimbările climatice, urmărește progresul privind realizarea obiectivelor CND, aplicând indicatori de monitorizare calitativi sau cantitativi.

(2) Ministerul Mediului raportează cele mai recente informații pentru indicator selectat la fiecare an de raportare în perioada de implementare a CND sau odată la 2 ani.

(3) Cerințele privind formatul, structura de raportare și termenele progresului privind realizarea obiectivelor CND specificate la alin. (1) se stabilesc în temeiul CONUSC, Acordului de la Paris și deciziilor adoptate în temeiul acestora, precum și în conformitate cu prevederile Regulamentului privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice aprobat de Guvern.

Articolul 48. Raportarea suportului recepționat și a utilizării veniturilor din prețul carbonului

(1) Ministerul Mediului raportează cu privire la suportul recepționat și la utilizarea veniturilor din prețul carbonului odată la 2 ani, conform cerințelor privind formatul, structura și termenele de raportare prevăzute în Regulamentul privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice aprobat de Guvern.

(2) Autoritățile și instituțiile responsabile care fac parte din SNMR, inclusiv autoritățile administrației publice locale, în condițiile art. 24 lit. a) din prezenta lege, și organizațiile necomerciale pentru protecția mediului colectează și raportează Agenției de Mediu odată la 2 ani informații cu privire la suportul recepționat și necesar.

Secțiunea a 3-a
Monitorizare, raportare și verificare

Articolul 49. Monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de GES de la instalațiile staționare

(1) Operatorul instalației staționare în care se desfășoară o activitate prevăzută în anexa nr.1 la prezenta lege și deține autorizația integrată de mediu

pentru desfășurarea activității asigură monitorizarea și raportarea emisiilor de GES pe baza PM, care este partea autorizației integrate de mediu emisă de către Agenția de Mediu.

(2) Măsurile de reducere a emisiilor de GES planificate, inclusiv metodologia și frecvența de monitorizare și raportare a acestora se bazează pe principiile de monitorizare și raportare prevăzute în anexa nr. 2 a prezentei legi și se realizează în conformitate cu PA pentru emisiile de GES, elaborat de către operatorul instalației staționare și aprobat de către Agenția de Mediu.

(3) Operatorul instalației staționare prezintă Agenției de Mediu, până la data de 31 martie, anual, RAE, verificat de către un verficator acreditat, inclusiv Raportul de Verificare a emisiilor de GES generate în anul calendaristic precedent, elaborate de acesta.

(4) În cazul în care operatorul instalației staționare nu prezintă RAE verificat în termenul stabilit sau acest raport nu a fost verificat în conformitate cu cerințele prevăzute la alin. (5), Agenția de Mediu realizează o estimare prudentă a nivelului de emisii de GES al unei instalații, care va înlocui acest raport.

(5) Cerințele privind structura, formatul de raportare a RAE, procedura de depunere și actele necesare, precum și metodologiile MRV a emisiilor de GES sunt reglementate de Regulamentul privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră de la instalațiile staționare și activitățile din domeniul aviației, aprobat de Guvern.

Articolul 50. Verificare și acreditare

(1) MOLDAC acreditează verficatorii în conformitate cu prevederile Legii nr. 235/2011 privind activitățile de acreditare și de evaluare a conformității.

(2) Verficatorul verifică RAE prezentat de operatorul instalației staționare sau de aeronave în conformitate cu procedura de verificare prevăzută în Regulamentul privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de GES de la instalații staționare și activități din domeniul aviației, aprobat de Guvern.

(3) Procedura de verificare a RAE prezentat de compania de transport maritim este prevăzută în Regulamentul privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de dioxid de carbon generate de transportul maritim, aprobat de Guvern.

(4) Verficatorii acreditați de un Centru Național de Acreditare în statele membre ale UE, care au trecut cu succes o evaluare organizată de Cooperarea Europeană pentru Acreditare, sunt recunoscuți să ofere servicii de verificare la nivel național, conform procedurii de recunoaștere și echivalare prevăzute în Legea nr. 235/2011 privind activitățile de acreditare și de evaluare a conformității.

(5) MOLDAC, în comun acord cu Agenția de Mediu, stabilește cerințele aplicabile verficatorilor, procedura de verificare, criteriile de verificare, precum și conținutul raportului de verificare.

(6) Verficatorul acționează independent de operatorul instalației staționare, de aeronave sau de transport maritim și este imparțial în executarea activităților de

verificare, conform cerințelor prevăzute în Regulamentul cu privire la acreditarea și cerințele pentru verificatorii emisiilor de GES, aprobat de Guvern.

Articolul 51. Monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de GES de la activitățile de aviație

(1) Pentru decarbonizarea aviației civile și încurajarea utilizării tehnologiilor mai puțin poluante și a surselor regenerabile prin aplicarea măsurilor economice se instituie schema CORSIA în conformitate cu prevederile Regulamentului privind instituirea și funcționarea schemei de compensare și de reducere a emisiilor de carbon pentru aviația internațională, aprobat de Guvern.

(2) Cerințele privind MRV emisiilor de GES, inclusiv evaluarea progresului înregistrat în atingerea angajamentelor de reducere a acestora generate de operatori aerieni naționali, sunt stabilite în Regulamentul prevăzut la alin. (1).

(3) Operatorul de aeronave prezintă PM spre aprobare Autorității Aeronautice Civile, care cuprinde măsurile de monitorizare și raportare a emisiilor de carbon în cadrul CORSIA cu două luni înainte de a atinge estimativ pragul de raportare de 10 mii de tone CO₂ anual.

(4) Operatorul de aeronave prezintă PM spre aprobare Agenției de Mediu, care cuprinde măsurile de monitorizare și raportare a emisiilor de carbon înainte de începerea activității din domeniul aviației.

(5) RAE al operatorului de aeronave este verificat de un verificator.

(6) Cerințele privind MRV a emisiilor de GES prevăzute la alin. (4) se efectuează anual în conformitate cu Regulamentul privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră de la instalațiile staționare și activitățile din domeniul aviației, aprobat de Guvern.

Articolul 52. Monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de GES provenite de la transportul maritim

(1) Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale aprobă anual lista navelor care sosesc, se află în interiorul sau pleacă din porturile aflate sub jurisdicția Republicii Moldova, care asigură MRV emisiilor de GES generate în timpul călătoriilor lor prevăzute în anexa nr. 1.

(2) În scopul promovării reducerii emisiilor de GES generate de transportul maritim, companiile de transport maritim monitorizează anual emisiile de GES pentru fiecare navă și fiecare călătorie, prin aplicarea metodei de determinare a acestor emisii prevăzută în PM.

(3) Compania de transport maritim prezintă verficatorului, fără întârzieri nejustificate și în cel mult două luni de la prima escală a fiecărei nave într-un port aflat sub jurisdicția Republicii Moldova, care constă într-o documentație completă și transparentă privind metoda de monitorizare a emisiilor de GES a navei și cuprinde informații specificate în Regulamentul privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de dioxid de carbon generate de transportul maritim, aprobat de Guvern.

(4) Compania de transport maritim prezintă Agenției Navale a Republicii Moldova, până la data de 31 martie, RAE, verificat de către un verficator.

Articolul 53. Sistemul informațional

(1) Operatorii instalațiilor staționare în care se desfășoară un anumit tip de activitate, enumerate în anexa nr. 1, la prezenta lege, sunt înregistrați în Registrul național de emisii și transfer de poluanți, în conformitate cu prevederile Legii nr. 227/2022 privind emisiile industriale și ale Regulamentului privind Registrul național al emisiilor și al transferului de poluanți, aprobat de Guvern.

(2) Registrul menționat la alin. (1) este o componentă a Sistemului informațional integrat de mediu, instituit de Ministerul Mediului, care facilitează implementarea angajamentelor privind raportarea prevăzută în art. 44 - 50.

Capitolul V TRANSPARENȚĂ ȘI FINANȚARE

Secțiunea 1 Transparența în procesul de luare a deciziilor și cooperarea transfrontalieră

Articolul 54. Consultarea părților interesate

(1) Ministerul Mediului, autoritățile și instituțiile publice responsabile de politici sectoriale pun la dispoziția publicului rapoartele privind implementarea documentelor de politici în domeniul reducerii emisiilor antropice de GES și adaptării la schimbările climatice în conformitate cu prevederile Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.

(2) Ministerul Mediului asigură colaborarea cu toate părțile interesate pentru a le oferi posibilitatea și mijloace să contribuie activ la o tranziție justă și echitabilă din punct de vedere social către o societate neutră din punct de vedere climatic și rezistentă la schimbările climatice, precum și că publicul beneficiază din timp de posibilități efective de a se informa, participa și a-și exprima opiniile cu privire la documentele elaborate și supuse consultărilor publice.

(3) Datele privind emisiile de GES, condițiile de mediu și efectele adverse potențiale, cât și consecințele, rezultatele monitorizării și controalelor nu pot fi considerate secret comercial în conformitate cu prevederile Codului Civil al Republicii Moldova nr. 133/2018.

(4) Informațiile de interes public se pun la dispoziția cu titlu gratuit, prin intermediul mijloacelor media ușor accesibile și se publică pe site-ul web oficial al Ministerului Mediului, cu respectarea prevederilor actelor normative în domeniul asigurării accesului la informațiile de interes public.

(5) Ministerul Mediului asigură organizarea procesului incluziv și accesibil la toate nivelurile, inclusiv la nivel național, regional și local, cu participarea partenerilor sociali, a mediului academic, a mediului de afaceri, a cetățenilor și a

societății civile, pentru schimbul de bune practici și pentru identificarea acțiunilor care contribuie la îndeplinirea obiectivelor la nivel național.

(6) Ministerul Mediului, autoritățile și instituțiile publice responsabile de politici sectoriale utilizează toate instrumentele necesare, inclusiv CNSC, dialog pe mai multe niveluri pe tema energiei și climei, Pactul Climatic European, pentru a implica cetățenii, partenerii sociali și părțile interesate în scopul promovării dialogului și difuzării informației științifice cu privire la schimbările climatice și la aspectele sociale, precum și cele legate de egalitatea de gen.

Articolul 55. Dialogul pe niveluri și cooperarea

(1) Ministerul Mediului desfășoară dialog pe mai multe niveluri cu tematica acțiunilor climatice, în cadrul căruia autoritățile administrației publice locale, organizațiile societății civile, mediul academic și de afaceri, investitorii și alte părți interesate vizate, precum și publicul larg pot participa activ și discuta obiectivele privind neutralitatea climatică și diferitele scenarii preconizate pentru politicile de stat în domeniu, inclusiv pentru cele pe termen lung și să analizeze progresele realizate.

(2) Pentru a asigura îndeplinirea obiectivelor și a contribuțiilor stabilite la nivel național, Ministerul Mediului asigură cooperarea cu țările părți ale Comunității Energetice, statele-membre ale Uniunii Europene, cu statele vecine și alte state prin schimbul de informații privind cercetarea și dezvoltarea științifică și tehnică, în vederea perfecționării mijloacelor care facilitează îndeplinirea obiectivelor de politici și a țintelor naționale.

Secțiunea a 2-a

Prețul carbonului și sistemul de stabilire

Articolul 56. Mecanism de stabilire a prețului de CO₂

(1) În scopul asigurării reducerii emisiilor de GES din activitățile enumerate în anexa nr.1 și a implementării principiului „poluatorul plătește”, se instituie mecanismul de stabilire a prețului pentru emisiile de CO₂.

(2) Mecanismul de stabilire a prețului de CO₂ se fundamentează pe principiul „plafonare și comercializare” și/sau „stabilirea prețului carbonului pentru anumite bunuri și/sau servicii” se stabilește prin lege specială.

(3) Cerințele de calcul și de raportare al emisiilor de GES, obligația și metodele de plată a prețului pentru emisiile de CO₂, operatorii supuși plății de CO₂, criteriile și condițiile pentru scutiri sau reduceri de plată, instituțiile responsabile, precum și procedura de percepere a plăților de CO₂, altele decât cele prevăzute de MAFC, se aprobă de Guvern.

Articolul 57. Utilizarea veniturilor din prețul pentru emisiile de carbon

(1) Resursele financiare colectate în urma aplicării mecanismului de stabilire a prețului pentru emisiile de dioxid de carbon sunt utilizate pentru:

- a) implementarea activităților pentru reducerea emisiilor de GES;
- b) implementarea activităților pentru sporirea reținerii emisiilor de GES prin sechestrarea acestora;
- c) creșterea ponderii energiei provenite din surse regenerabile și promovarea tehnologiilor inovative pentru a contribui la tranziția către o economie sigură și durabilă cu emisii scăzute de carbon;
- d) stimularea creșterii eficienței energetice;
- e) sporirea capacității de sechestrare a emisiilor de GES din sectorul FTSCFTS;
- f) combaterea defrișărilor și sporirea capacității de regenerare și împădurire;
- g) implementarea activităților pentru consolidarea capacității de adaptare la schimbările climatice;
- h) stimularea renovării parcului de vehicule antrenat la prestarea transportului rutier de persoane prin servicii regulate;
- i) finanțarea domeniilor de cercetare aferente promovării eficienței energetice și a tehnologiilor curate;
- j) promovarea eficienței energetice, inclusiv prin oferirea suportului financiar gospodăriilor aflate în situație de sărăcie energetică;
- k) promovarea și utilizarea tehnologiilor curate și eficiente energetic, inclusiv cogenerarea și trigenerarea, în scopul de sprijin financiar pentru abordarea aspectelor sociale generate de schimbările climatice în gospodăriile cu venituri mici și medii;
- l) contribuirea la formarea competențelor și realocarea forței de muncă pentru o tranziție justă spre o economie cu emisii reduse de carbon, în special în regiunile cele mai vulnerabile, în strânsă coordonare cu partenerii sociali;
- m) promovarea captării și stocării geologice a carbonului în condiții de siguranță pentru mediul înconjurător din sectoarele și subsectoarele industriale;
- n) susținerea în îndeplinirea angajamentelor în cadrul Tratatului de constituire a Comunității Energetice, sprijinirea autorităților administrației publice locale în implementarea prevederilor Convenției primarilor pentru Climă și Energie;
- o) monitorizarea și raportarea emisiilor de GES;
- p) desfășurarea activităților Secretariatului CNSC.

Articolul 58. Marcarea cheltuielilor legate de schimbările climatice

(1) La implementarea politicilor și măsurilor necesare pentru atingerea obiectivelor politice și îndeplinirea țintelor naționale, Guvernul ia în considerare necesitatea atenuării emisiilor de GES și adaptării la schimbările climatice, asigurând că cel puțin o parte din măsurile planificate sunt finanțate urmare aplicării mecanismului de stabilire a prețului pentru emisiile de dioxid de carbon.

(2) Resursele financiare colectate în urma aplicării mecanismului de stabilire a prețului pentru emisiile de dioxid de carbon sunt administrate prin sistemul trezorerial de către Ministerul Mediului.

(3) Mijloacele financiare colectate din plățile de carbon pentru emisiile de dioxid de carbon, se includ în Legea bugetului de stat pentru anul respectiv.

Capitolul VI

COMPETENȚA ÎN EFECTUAREA CONTROLULUI. RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCAREA LEGISLAȚIEI ÎN DOMENIUL ACȚIUNILOR CLIMATICE

Articolul 59. Măsuri de control

Controlul de stat este exercitat de Inspectoratul pentru Protecția Mediului, în vederea asigurării respectării legislației în domeniul acțiunilor climatice și realizării măsurilor de protecție a mediului înconjurător. Măsurile de control se exercită în conformitate cu prevederile Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

Articolul 60. Răspunderea pentru încălcarea legislației în domeniul acțiunilor climatice

Nerespectarea prevederilor prezentei legi și ale actelor normative aprobate în temeiul acesteia atrage, după caz, răspunderea civilă, contravențională sau penală, conform legislației.

Capitolul VII

DISPOZIȚII FINALE

Articolul 61. Dispoziții finale

(1) Prezenta lege intră în vigoare în termen de 18 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Guvernul:

a) în termen de 18 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi va elabora și va adopta actele normative necesare pentru implementarea legii;

b) în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va aduce actele sale normative în concordanță cu aceasta.

CATEGORIILE DE ACTIVITĂȚI CĂRORA LI SE APLICĂ MECANISMUL DE STABILIRE A PREȚULUI PENTRU EMISIILE DE DIOXID DE CARBON

1. Valorile pragurilor specificate în tabel se referă în general la capacități de producție sau randamente. În instalația în care se desfășoară una sau mai multe dintre activitățile care fac parte din aceeași categorie de activitate, capacitățile acestora se însumează.

2. La calcularea puterii termice nominale totale a unei instalații, se însumează puterea termică nominală a tuturor unităților tehnice care fac parte din aceasta și în care se ard combustibili în cadrul instalației respective. Aceste unități ar putea include orice tip de cazane, arzătoare, turbine, încălzitoare, furnale, incineratoare, cuptoare de calcinare, etuve, cuptoare, uscătoare, motoare, pile de combustie, instalații de ardere în buclă chimică, faclă și instalații de post-combustie termică sau catalitică. Instalațiile cu putere termică nominală mai mică de 3 MW și instalațiile care utilizează exclusiv biomasă nu sunt luate în calcul. „Instalațiile care utilizează exclusiv biomasă” includ instalații care folosesc combustibili fosili doar la pornirea sau la oprirea instalației.

3. Dacă o instalație deservește o activitate în cazul căreia pragul nu este exprimat ca putere termică nominală totală, pragul pentru activitatea respectivă are prioritate la luarea deciziei privind includerea în listă.

4. În cazul în care se constată că într-o instalație se depășește pragul de capacitate pentru o activitate menționată în prezenta anexă, se includ în autorizație integrate de mediu toate instalațiile în care se ard combustibili, altele decât instalațiile pentru incinerarea deșeurilor periculoase sau municipale.

Activități		Gaze cu efect de seră
I. Instalațiile staționare		
1.	Arderea combustibililor în instalații cu o putere termică nominală totală de peste 20 MW (cu excepția instalațiilor pentru incinerarea deșeurilor periculoase sau municipale)	Dioxid de carbon
2.	Arderea combustibililor în instalații pentru incinerarea deșeurilor municipale cu o putere termică nominală totală de peste 20 MW	Dioxid de carbon
3.	Rafinarea uleiurilor, atunci când sunt exploatate instalații de ardere cu o putere termică nominală totală de peste 20 MW	Dioxid de carbon
4.	Producerea cocsului	Dioxid de carbon
5.	Prăjirea sau sinterizarea, inclusiv peletizarea, minereurilor metalice (inclusiv a minereurilor sulfidice)	Dioxid de carbon
6.	Producerea fontei sau oțelului (topire primară sau secundară) inclusiv instalații pentru turnare continuă, cu o capacitate de producție mai mare de 2,5 tone pe oră.	Dioxid de carbon
7.	Producerea sau prelucrarea metalelor feroase (inclusiv fero-aliaje), atunci când sunt exploatate instalații de ardere cu o putere termică nominală totală de peste 20 MW. Prelucrarea include, printre altele, laminoare, re-încălzitoare, cuptoare de recoacere, forje, topitorii, acoperire și decapare	Dioxid de carbon
8.	Producerea de aluminiu primar sau alumină	Dioxid de carbon și perfluorcarburi
9.	Producerea de aluminiu secundar atunci când sunt exploatate instalații de ardere cu o putere termică nominală totală de peste 20 MW	Dioxid de carbon
10.	Producerea sau prelucrarea metalelor neferoase, inclusiv producerea aliajelor, rafinare, topire-turnare etc., atunci când sunt exploatate instalații de ardere cu o	Dioxid de carbon

	putere termică nominală totală (incluzând combustibilii folosiți ca agenți de reducere) de peste 20 MW	
11.	Producerea clincherului de ciment în cuptoare rotative cu o capacitate de producție de peste 500 de tone pe zi sau în alte cuptoare cu o capacitate de producție de peste 50 de tone pe zi	Dioxid de carbon
12.	Producerea de var sau calcinarea dolomitei sau a magnezitei în cuptoare rotative sau în alte cuptoare cu o capacitate de producție de peste 50 de tone pe zi	Dioxid de carbon
13.	Fabricarea sticlei, inclusiv a fibrei de sticlă, cu o capacitate de topire de peste 20 de tone pe zi	Dioxid de carbon
14.	Fabricarea prin ardere de produse ceramice, în special de țigle, cărămizi, cărămizi refractare, plăci ceramice, gresie ceramică sau porțelan, cu o capacitate de producție de peste 75 de tone pe zi	Dioxid de carbon
15.	Fabricarea de material izolant din vată minerală folosind sticlă, rocă sau zgură, cu o capacitate de topire de peste 20 de tone pe zi	Dioxid de carbon
16.	Uscarea sau calcinarea ghipsului sau fabricarea plăcilor din ipsos și a altor produse din ghips, cu o capacitate de producție de ghips calcat sau de ghips secundar uscat de peste 20 de tone pe zi	Dioxid de carbon
17.	Producerea de celuloză din lemn sau alte materiale fibroase	Dioxid de carbon
18.	Producerea de hârtie sau carton, având o capacitate de producție mai mare de 20 de tone pe zi	Dioxid de carbon
19.	Producerea de negru de fum, implicând carbonizarea unor substanțe organice precum uleiurile, gudronul, reziduurile de cracare și de distilare, cu o capacitate de producție de peste 50 de tone pe zi	Dioxid de carbon
20.	Producerea acidului azotic	Dioxid de carbon și oxid de azot
21.	Producerea acidului adipic	Dioxid de carbon și oxid de azot
22.	Producerea acidului glioxalic și glioxilic	Dioxid de carbon și oxid de azot
23.	Producerea amoniacului	Dioxid de carbon
24.	Producerea substanțelor chimice organice vrac prin cracare, reformare, oxidare completă sau parțială sau prin procese similare, cu o capacitate de producție care depășește 100 de tone pe zi	Dioxid de carbon
25.	Producerea de hidrogen (H ₂) și de gaze de sinteză, cu o capacitate de producție care depășește 5 tone pe zi	Dioxid de carbon
26.	Producerea de sodă calcinată (Na ₂ CO ₃) și de bicarbonat de sodiu (NaHCO ₃)	Dioxid de carbon
27.	Transportul gazelor cu efect de seră în vederea stocării geologice într-un sit de stocare autorizat în temeiul prevederilor specificate în Anexa nr.1 Legii nr.86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului, cu excepția emisiilor care fac obiectul unei alte activități în temeiul prezentei legi	Dioxid de carbon
28.	Stocarea geologică a gazelor cu efect de seră într-un sit de stocare în temeiul specificat în anexa nr. 1 din Legea nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului, cu excepția emisiilor care fac obiectul unei alte activități în temeiul prezentei legi	Dioxid de carbon
III. Aviație		
29.	Zborurile între aerodromuri situate în două state diferite, efectuate de către operatorii de aeronave care îndeplinesc toate condițiile următoare: a) operatorii de aeronave certificați sau înregistrați într-un stat membru al UE, inclusiv în regiunile ultraperiferice, teritoriile dependente și teritoriile statului membru respectiv; b) produc emisii anuale de CO ₂ mai mari de 10 000 de tone din utilizarea aeronavelor cu o masă maximă certificată la decolare mai mare de 5 700 de kg care efectuează zboruri incluse în prezenta anexă, altele decât cele care pleacă și care sosesc în același stat membru, inclusiv regiunile ultraperiferice ale aceluiași stat membru, începând din 1 ianuarie 2021; c) în sensul prezentei litere, nu se iau în considerare emisiile generate de următoarele tipuri de zboruri:	Dioxid de carbon

30.	<p>(i) zboruri de stat; (ii) zboruri umanitare; (iii) zboruri medicale; (iv) zboruri militare; (v) zboruri de stingere a incendiilor; (vi) zboruri anterioare sau ulterioare unui zbor umanitar, medical sau de stingere a incendiilor, cu condiția ca astfel de zboruri să fi fost efectuate cu aceeași aeronavă și să fi fost necesare pentru îndeplinirea activităților umanitare, medicale sau de stingere a incendiilor aferente sau pentru re poziționarea aeronavei după îndeplinirea activităților respective, în vederea următoarei sale activități. Zborurile care pleacă de pe un aerodrom situat pe teritoriul Republicii Moldova. Această activitate nu include:</p> <p>a) zborurile efectuate exclusiv pentru transportul unui monarh în funcție și al rudelor sale apropiate, al șefilor de stat, al șefilor de guvern și al miniștrilor provenind din țări care nu sunt state membre, aflați în misiune oficială, cu condiția ca o astfel de situație să fie dovedită prin indicatorul corespunzător al statutului zborului în planul de zbor;</p> <p>b) zboruri militare efectuate cu aeronave militare și zboruri ale serviciilor de vamă și de poliție;</p> <p>c) zboruri legate de misiuni de căutare și salvare, zboruri ale serviciilor de pompieri, zboruri umanitare și zboruri ale serviciilor medicale de urgență autorizate de către autoritățile competente corespunzătoare;</p> <p>d) orice zboruri efectuate exclusiv în conformitate cu regulile de zbor la vedere definite în anexa nr. 2 la Convenția de la Chicago;</p> <p>e) zborurile care se încheie pe aerodromul de unde a decolat aeronava și în timpul cărora nu au avut loc aterizări intermediare;</p> <p>f) zborurile de instruire efectuate exclusiv în scopul obținerii unei licențe sau a unei calificări, în cazul personalului navigant de conducere, dacă acest lucru este dovedit printr-o indicație corespunzătoare în planul de zbor, cu condiția ca scopul zborului să nu fie transportul de pasageri și/sau de marfă sau poziționarea sau transportul aeronavei;</p> <p>g) zboruri efectuate exclusiv în scopul cercetării științifice sau în scopul verificării, al testării sau al certificării aeronavei sau a echipamentului de bord sau de sol;</p> <p>h) zborurile efectuate de aeronave cu o masă maximă certificată la decolare mai mică de 5 700 de kg;</p> <p>i) zborurile efectuate pe rutele unde capacitatea oferită nu depășește 50 000 de locuri pe an;</p> <p>j) zborurile care, cu excepția acestei litere, s-ar încadra în această activitate, efectuate de un operator de transport aerian comercial care efectuează fie: - mai puțin de 243 de zboruri pe perioadă, timp de trei perioade consecutive de câte patru luni, - zboruri al căror total de emisii anuale este mai scăzut de 10 000 de tone pe an. Zborurile menționate la lit. (l) și lit. (m) sau cele efectuate exclusiv pentru transportul, în misiune oficială, al unor monarhi în exercițiu și al rudelor apropiate ale acestora, al șefilor de stat, al șefilor de guvern și al miniștrilor unui stat membru nu pot fi excluse în temeiul prezentei litere;</p> <p>k) începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi și până la data de 31 decembrie 2030, zborurile care, cu excepția prezentei litere, s-ar încadra în această activitate și sunt efectuate de un operator de aeronave necomerciale care efectuează zboruri cu emisii anuale totale mai mici de 1 000 de tone pe an, inclusiv emisiile generate de zborurile menționate la lit. (l) și lit. (m);</p> <p>l) zborurile dinspre aerodromuri situate în Elveția către aerodromuri situate în Spațiul Economic European;</p> <p>m) zborurile dinspre aerodromuri situate în Regatul Unit către aerodromuri situate în Spațiul Economic European.</p>	
III. Transport maritim		

31.	<p>Navele cu un tonaj brut de peste 5 000 de tone, în ceea ce privește emisiile de CO₂ generate în timpul călătoriilor lor de la ultimul lor port de escală la un port de escală aflat sub jurisdicția Republicii Moldova și de la un port de escală aflat sub jurisdicția unui stat membru al UE spre următorul lor port de escală, precum și în interiorul porturilor de escală aflate sub jurisdicția Republicii Moldova.</p> <p>De la 1 ianuarie 2025, navele de transport general de mărfuri cu un tonaj brut mai mic de 5 000 de tone, dar nu mai mic de 400 de tone, în ceea ce privește emisiile de GES generate în timpul călătoriilor lor pentru transportul de mărfuri în scopuri comerciale de la ultimul lor port de escală la un port de escală aflat sub jurisdicția Republicii Moldova și de la un port de escală aflat sub jurisdicția unui stat membru al UE spre următorul lor port de escală, precum și în interiorul porturilor de escală aflate sub jurisdicția Republicii Moldova, precum și navelor de aprovizionare în larg cu un tonaj brut mai mic de 5 000 de tone, dar nu mai mic de 400 de tone în ceea ce privește emisiile de GES generate în timpul călătoriilor lor de la ultimul lor port de escală la un port de escală aflat sub jurisdicția Republicii Moldova și de la un port de escală aflat sub jurisdicția unui stat membru al UE spre următorul lor port de escală, precum și în interiorul porturilor de escală aflate sub jurisdicția Republicii Moldova.</p> <p>De la 1 ianuarie 2025, navele de aprovizionare în larg cu un tonaj brut mai mare sau egal cu 5 000 de tone în ceea ce privește emisiile de GES generate în timpul călătoriilor lor de la ultimul lor port de escală la un port de escală aflat sub jurisdicția Republicii Moldova și de la un port de escală aflat sub jurisdicția unui stat membru al UE spre următorul lor port de escală, precum și în interiorul porturilor de escală aflate sub jurisdicția Republicii Moldova.</p>	<p>Dioxid de carbon începând cu 1 ianuarie 2026, metan și protoxid de azot</p>
-----	--	--

PRINCIPIILE DE MONITORIZARE ȘI RAPORTARE PREVĂZUTE LA ART. 52

I. Monitorizarea și raportarea emisiilor de GES din instalațiile staționare

1. Monitorizarea emisiilor de dioxid de carbon

1) Emisiile se monitorizează pe baza calculelor sau pe baza măsurătorilor.

2. Calculul

2) Calcularea emisiilor se realizează după formula:

a) date privind activitatea × factor de emisie × factor de oxidare

3) Datele privind activitatea (combustibil utilizat, rata de producție etc.) se monitorizează pe baza datelor privind aprovizionarea sau pe bază de măsurători.

4) Se utilizează factorii de emisie acceptați. Pentru toți combustibilii se acceptă factori de emisie specifici activității. Se acceptă factori implicați pentru toți combustibilii, cu excepția celor necomerțiali (combustibili din deșeuri precum anvelope și gaze din procese industriale). Pentru produsele de rafinărie sunt acceptate valorile implicite de către IPCC. Factorul de emisie pentru biomasă care respectă criteriile de durabilitate și criteriile de reducere a emisiilor de GES pentru utilizarea biomasei după cum sunt stabilite de Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, astfel cum este stabilit în Regulamentul menționat la art. 52 alin. (5), este zero.

5) În cazul în care la evaluarea factorul de emisie nu se ține cont de faptul că o parte din carbon nu este oxidat, se utilizează un factor suplimentar de oxidare. În cazul în care s-au calculat factori de emisie specifici activităților la care se ține cont de oxidarea, nu este necesară utilizarea unui factor suplimentar de oxidare.

6) Se folosesc factorii implicați de oxidare elaborați în temeiul Legii nr. 227/2022 privind emisiile industriale, cu excepția cazurilor în care operatorul poate demonstra că factorii specifici activității sunt mai exacti.

7) Se efectuează calcule separate pentru fiecare activitate, instalație și pentru fiecare combustibil.

3. Măsurări

1) Măsurarea emisiilor se realizează prin metode standardizate sau acceptate și se coroborează cu un calcul ajutător al emisiilor.

4. Monitorizarea emisiilor de alte gaze cu efect de seră

1) Se folosesc metode standardizate sau acceptate la nivel național, elaborate de către Comunitatea Energetică sau din cadrul Uniunii Europene.

5. Raportarea emisiilor

1) Fiecare operator include următoarele informații în raportul privind o instalație:

a) date de identificare a instalației, inclusiv:

- denumirea instalației;
- adresa acesteia, inclusiv codul poștal și țara;
- tipul și numărul de activități prevăzute în anexa nr.1 desfășurate în instalație;
- adresa, numărul de telefon, de fax și adresa de poștă electronică ale persoanei de contact;
- numele proprietarului instalației și al societății fondatoare.

b) pentru fiecare activitate prevăzută în anexa nr. 1 desfășurată în locul pentru care se calculează emisiile:

- date privind activitatea;
- factori de emisie;
- factori de oxidare;
- emisii totale;

- gradul de incertitudine.

c) Pentru fiecare activitate din anexa nr. 1 desfășurată în locul pentru care se măsoară emisiile:

- emisii totale;
- informații privind fiabilitatea metodelor de măsurare;
- gradul de incertitudine.

d) Pentru emisiile din arderi, raportul include, de asemenea, factorul de oxidare, cu excepția cazurilor în care oxidarea a fost luată în considerare la elaborarea unui factor de emisie specific activității.

II. Monitorizarea și raportarea emisiilor provenite din activități de aviație

1. Monitorizarea emisiilor de dioxid de carbon

1) Emisiile sunt monitorizate prin calcul. Calcularea emisiilor se realizează după formula:

a) consum de combustibil × factor de emisie

2) Consumul de combustibil include combustibilul consumat de unitatea auxiliară de putere. Consumul real de combustibil pentru fiecare zbor este folosit ori de câte ori este posibil și se calculează după formula:

b) cantitatea de combustibil din rezervoarele aeronavei după terminarea alimentării cu combustibil pentru zborul respectiv – cantitatea de combustibil din rezervoarele aeronavei după alimentarea pentru zborul următor + cantitatea de combustibil alimentat pentru zborul următor.

3) În caz în care datele reale privind consumul de combustibil nu sunt disponibile, se folosește o metodă standard, pe niveluri, pentru a estima consumul de combustibil pe baza celor mai fiabile informații disponibile.

4) Se folosesc factorii standard de emisie din liniile directe IPCC pentru inventariere din 2006 sau actualizările ulterioare ale respectivelor linii directe, cu excepția cazului în care factorii de emisie specifici activității, identificați de laboratoare acreditate independente care folosesc metode analitice acceptate la nivel național, sunt mai exacti. Factorul de emisie pentru biomasă care respectă criteriile de durabilitate și criteriile de reducere a emisiilor de GES pentru utilizarea biomasei stabilite prin Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, cu orice ajustări necesare pentru aplicarea în temeiul acestei legi, cu orice ajustări necesare pentru aplicarea în temeiul acestei legi, astfel cum se prevede în Regulamentul menționat la art. 52 alin. (5), este zero. Factorul de emisie aferent kerosenului de aviație (Jet A1 sau Jet A) este de 3,16 (t CO₂/t combustibil).

5) Până la intrarea în vigoare a Regulamentului menționat la art. 52 alin. (5), emisiile generate de combustibilii din surse regenerabile de origine nebiologică, care utilizează hidrogen din surse regenerabile în conformitate cu art.26⁷ din Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, li se atribuie un nivel de emisii zero pentru operatorii de aeronave care le utilizează.

6) Pentru fiecare zbor și combustibil în parte se efectuează un calcul separat.

2. Raportarea emisiilor

1) Fiecare operator de aeronave include în raportul prezentat în conformitate cu dispozițiile art. 54 alin. (5) următoarele informații:

a) informații de identificare a operatorului de aeronave, inclusiv:

(i) denumirea operatorului de aeronave;

(ii) statul operatorului aerian;

(iii) adresa, inclusiv codul poștal și țara, în cazul în care este diferită, adresa de contact a statului operatorului aerian;

(iv) numerele de înregistrare ale aeronavelor și tipurile de aeronave utilizate, în perioada vizată de raport, pentru a desfășurarea activităților de aviație specificate la anexa nr. 1, pentru care entitatea este operatorul aeronavei;

(v) numărul și autoritatea emitentă a certificatului de operator aerian, precum și licența de operare pe baza căreia se efectuează activitățile de aviație specificate în anexa nr. 1, pentru care entitatea este operatorul aeronavei.

(vi) adresa, numărul de telefon, numărul de fax și adresa electronică ale unei persoane de contact; precum și

(vii) denumirea proprietarului aeronavei.

b) Pentru fiecare tip de combustibil pentru care se calculează emisiile:

(i) consumul de combustibil;

(ii) factorul de emisie;

(iii) emisiile cumulate totale, provenite de la toate zborurile efectuate în perioada care face obiectul raportului, ce se încadrează în categoria activităților de aviație enumerate în anexa nr. 1, pentru care este operatorul aeronavei;

(iv) emisii cumulate provenite de la:

– toate zborurile efectuate în perioada care face obiectul raportului, care se încadrează în categoria activităților de aviație enumerate în anexa nr. 1, pentru care este operatorul aeronavei, care au avut ca punct de plecare un aerodrom situat pe teritoriul unui stat membru, iar ca punct de sosire un aerodrom situat pe teritoriul aceluiași stat membru;

– toate celelalte zboruri efectuate în perioada care face obiectul raportului, ce se încadrează în categoria activităților de aviație enumerate în anexa nr. 1, pentru care este operatorul aeronavei;

(v) emisiile cumulate provenite de la toate zborurile efectuate în perioada care face obiectul raportului, ce se încadrează în categoria activităților de aviație enumerate în anexa nr. 1, pentru care este operatorul aeronavei și care:

– au avut ca punct de plecare fiecare stat membru;

– au sosit în fiecare stat membru dintr-o țară terță;

(vi) gradul de incertitudine.

CRITERIILE PENTRU VERIFICARE PREVĂZUTE LA ART. 53

I. Verificarea emisiilor de GES provenite din instalațiile staționare

1. Principii generale

a) Se verifică emisiile de GES rezultate din fiecare dintre activitățile enumerate în anexa nr. 1.

b) Procesul de verificare include evaluarea raportului în temeiul art. 53 și a monitorizării de pe parcursul anului anterior. Verificarea abordează fiabilitatea, credibilitatea și acuratețea sistemelor de monitorizare și datele și informațiile raportate cu privire la emisii, în special:

(i) datele privind activitățile care sunt prevăzute în raport, precum și măsurările și calculele conexe;

(ii) selectarea și utilizarea factorilor de emisie;

(iii) calculele care au condus la determinarea emisiilor generale și

(iv) în cazul în care se folosesc măsurări, cât de adecvate sunt alegerea și modul de utilizare a metodelor de măsurare.

c) Emisiile raportate pot fi validate în caz în care există date și informații fiabile și credibile care permit determinarea emisiilor cu un grad ridicat de siguranță. Un grad ridicat de certitudine presupune demonstrarea de către operator a următoarelor aspecte:

(i) că datele raportate nu conțin neconcordanțe;

(ii) că datele au fost colectate în conformitate cu standardele științifice aplicabile și

(iii) că înregistrările relevante privind instalația sunt complete și coerente.

d) Verificatorul are acces în toate zonele și la toate înregistrările referitoare la subiectul verificării.

e) Verificatorul ține cont că instalația este sau nu înregistrată în cadrul Sistemului comunitar de management și audit ecologic (EMAS).

2. Metodologie

a) Analiza strategică

(i) Verificarea se bazează pe o analiză strategică a tuturor activităților desfășurate în instalație. În acest scop verificatorul examinează în ansamblu asupra tuturor activităților și asupra importanței acestora în ceea ce privește emisiile.

b) Analiza procesului

(i) Verificarea informațiilor prezentate se realizează în locul în care se află instalația, după caz. Verificatorul recurge la controale prin sondaj pentru a determina fiabilitatea datelor și informațiilor raportate.

c) Analiza riscului

(i) Verificatorul supune evaluării toate sursele de emisii de GES din instalație pentru a determina fiabilitatea datelor privind fiecare sursă care contribuie la totalul emisiilor din instalația respectivă.

(ii) Pe baza acestei analize, verificatorul identifică explicit acele surse care prezintă un grad ridicat de risc de eroare și alte aspecte ale procedurii de monitorizare și raportare care este posibil să contribuie la apariția unor erori în determinarea emisiilor generale. Este vorba în special de alegerea factorilor de emisie de GES și de calculele necesare pentru a determina nivelul emisiilor din surse individuale. Este acordată o atenție specială surselor care prezintă un risc ridicat de eroare și aspectelor din cadrul procedurii de monitorizare efectuate.

(iii) Verificatorul ia în considerare orice metode eficiente de control al riscului aplicate de operator în vederea reducerii la minimum a gradului de incertitudine.

d) Raportul

(i) Verificatorul pregătește un raport privind procesul de validare în care menționează dacă raportul prevăzut în art. 53 alin. (5) este satisfăcător. Raportul specifică toate aspectele

relevante pentru activitatea desfășurată. Verificatorul declară că raportul prevăzut la art. 53 alin. (5) este satisfăcător în cazul în care declarațiile cu privire la emisiile totale nu prezintă erori semnificative.

e) Cerințele minime privind competența verificatorului

(ii) Verificatorul este independent de operator, își desfășoară activitățile cu profesionalism și obiectivitate și înțelege:

– dispozițiile prevăzute de lege, precum și standardele și indicațiile relevante adoptate în conformitate cu art. 52 alin. (5);

– dispozițiile actelor normative secundare și actele administrative relevante pentru activitățile care fac obiectul verificării și

– generarea tuturor informațiilor privind fiecare sursă de emisie din instalație, în special privind colectarea, măsurarea, calcularea și raportarea datelor.

II. Verificarea emisiilor de GES provenite din activități de aviație

a) Principiile generale și metodologia stabilite în prezenta anexă se aplică verificării rapoartelor de emisii provenite de la zborurile care se încadrează în categoria activităților de aviație enumerate în anexa nr. 1.

În acest sens:

- la pct. 1. lit. c), se face trimiterea la operator, se interpretează ca trimitere la un operator de aeronave, iar la subpct. (iii) a respectivului punct, trimiterea la instalație se interpretează ca trimitere la aeronava utilizată la efectuarea activităților de aviație care fac obiectul raportului;

- la pct. 1 lit. e), se face trimiterea la instalație se interpretează ca trimitere la operatorul de aeronave;

- la pct. 2 lit. e) subpct. (i), se face trimiterea la activitățile desfășurate în instalație se interpretează ca trimitere la activitățile de aviație care fac obiectul raportului, întreprinse de operatorul de aeronave;

- la pct. 2 lit. b) subpct. (i), se face trimiterea la locul instalației, se interpretează ca trimitere la locurile folosite de operatorul de aeronave pentru a întreprinde activitățile de aviație care fac obiectul raportului;

- la pct. 2 lit. c) subpct. (i) și subpct. (ii), se fac trimiteri la sursele de emisii din instalație, se interpretează ca trimiteri la aeronava pentru care răspunde operatorul de aeronave; precum și

- la pct. 2 lit. c) subpct. (iii) și lit. e), se fac trimiteri la operator, se interpretează ca trimiteri la un operator de aeronave.

b) Dispoziții suplimentare privind verificarea rapoartelor de emisie din sectorul aviației

(i) Verificatorul se asigură în special că:

- s-a ținut seama de toate zborurile care intră sub incidența unei activități de aviație enumerate în anexa nr. 1. În cadrul acestei responsabilități, verificatorul dispune de informații privind orarul și de alte informații de trafic ale operatorului de aeronave, inclusiv de informațiile obținute de la Eurocontrol la cererea respectivului operator;

- există o coerență globală a datelor privind consumul cumulat de combustibil și a datelor privind combustibilul achiziționat sau furnizat prin altă metodă aeronavei care efectuează activitatea de aviație.

c) Dispoziții suplimentare privind verificarea datelor tonă-kilometru prezentate în sensul art. 53 alin. (6)

(i) Principiile generale și metodologia de verificare a rapoartelor privind emisiile în temeiul art. 30 alin. (3) menționate în prezenta anexă se aplică, de asemenea, după caz, la verificarea datelor tonă-kilometru din aviație.

(ii) Verificatorul se asigură că, în cererea operatorului în cauză, depusă în conformitate cu Regulamentul prevăzut în art. 53 alin. (6), au fost luate în considerare numai zborurile efectiv efectuate și care se încadrează în categoria activităților de aviație enumerate în anexa nr. 1 de

care este responsabil operatorul de aeronave. În cadrul acestei responsabilități, verificatorul dispune de informații privind traficul operatorului de aeronave, inclusiv de informațiile obținute de la Eurocontrol la cererea respectivului operator. De asemenea, verificatorul se asigură că sarcina utilă declarată de operatorul de aeronave corespunde înregistrărilor privind sarcinile utile, păstrate de operatorul în cauză în scopul asigurării siguranței zborului.

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul Legii privind acțiunile climatice

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului
Proiectul Legii privind acțiunile climatice a fost elaborat de către Ministerul Mediului.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite
<p>În scopul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră (în continuare – GES), stabilizării concentrațiilor de GES în atmosferă la un nivel care să împiedice orice perturbare antropică periculoasă a sistemului climatic, al armonizării legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, al protecției sănătății și bunăstării umane împotriva riscurilor legate de climă, a conservării biodiversității și a consolidării serviciilor ecosistemice, este necesară aprobarea Legii privind acțiunile climatice.</p> <p>Schimbările climatice reprezintă o problemă transfrontalieră care nu poate fi rezolvată doar prin luarea de măsuri la nivel național sau local. Se impune coordonarea acțiunilor privind clima la nivel regional și mondial.</p> <p>Implementarea prevederilor proiectului de lege va contribui la punerea în aplicare a acțiunilor și măsurilor pentru a permite îndeplinirea obiectivului privind neutralitatea climatică pentru 2050.</p> <p>În eforturile sale de a atinge țintele asociate cu limitarea creșterii temperaturii medii globale, după cum este stabilită în Acordul Climatic de la Paris, Republica Moldova va promova mecanisme de atenuare și adaptare la schimbările climatice, care vor asigura o dezvoltare durabilă la nivel național, având la bază o evaluare a constrângerilor dezvoltării cu emisii reduse de carbon, după cum au fost enunțate în luna martie 2020 în Contribuția Națională Determinată (CND) actualizată a Republicii Moldova, prezentată Secretariatului Convenției-cadru a Organizației Națiunilor Unite în temeiul art. 4, alin. (9) al Acordului Climatic de la Paris. RM și-a sporit ambiția de reducere necondiționată a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES), până la 70% comparativ cu anul de referință 1990 către anul 2030, în comparație cu 64-67%, cum era prevăzut în prima versiune a CND (2015) la Acordul Climatic de la Paris. În cazul în care țara va avea acces la tehnologii și resurse financiare la costuri reduse, diminuarea emisiilor ar putea crește către 2030 până la 88% față de anul de referință 1990.</p> <p>Acordul Climatic de la Paris (2015) înlocuiește Protocolul de la Kyoto (1997) și stabilește obiective mai ambițioase la nivel mondial în ceea ce privește combaterea schimbărilor climatice: menținerea creșterii temperaturii medii globale sub 2°C peste nivelul preindustrial și asigurarea efortului privind limitarea creșterii temperaturii până la 1.5°C peste nivelul preindustrial. În același timp, Acordul este primul instrument multilateral obligatoriu din punct de vedere juridic și cu participare universală în domeniul schimbărilor climatice, implementarea căruia va fi inițiată la nivel global începând cu 1 ianuarie 2021.</p> <p>Ca membru al Comunității Energetice, conform angajamentelor asumate în rezultatul aderării la Tratatul Comunității Energetice prin Legea nr. 117-XVIII din 23.12.2009, Republica Moldova trebuie să promoveze energia durabilă, competitivă și sigură în vederea realizării principalelor obiective strategice a dezvoltării durabile pe termen lung și monitorizării progreselor consumului de energie asupra mediului, precum și reducerii schimbărilor climatice.</p> <p>Acțiunile privind reducerile rentabile planificate ale emisiilor și adaptarea la efectele negative ale schimbărilor climatice sunt în conformitate cu direcția prevăzută în Strategia Națională de Dezvoltare "Moldova Europeană 2030" pentru trecerea la o economie cu emisii scăzute de carbon până în 2030. Sprijinul acordat acestor acțiuni în implementarea prevederilor legii va contribui la menținerea competitivității economiei și, mai ales, va încuraja o creștere economică verde și durabilă.</p>
3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene
Prin intervenția propusă va fi asigurată armonizarea prevederilor legislației naționale cu standardele Uniunii Europene, astfel proiectul legii transpune prevederile Regulamentului (UE)

2021/1119 a Parlamentului European și a Consiliului din 30 iunie 2021 de instituire a cadrului pentru realizarea neutralității climatice și de modificare a Regulamentelor (CE) nr.401/2009 și (UE) 2018/1999 (“Legea europeană a climei”) și transpune obiectivele Mecanismului de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, Strategiei pe termen lung și Planului strategic privind metanul reglementate în Regulamentul (UE) 2018/1999.

Regulamentul (UE) 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018 privind guvernarea uniunii energetice și a acțiunilor climatice, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 663/2009 și (CE) nr. 715/2009 ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE și 2013/30/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 2009/119/CE și (UE) 2015/652 ale Consiliului și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013 al Parlamentului European și al Consiliului (în continuare - Regulamentul (UE) 2018/1999) a fost transpus în Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, care a fost completată cu „Capitolul II”. Mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice. Mecanismului de Guvernare Energetică și a Acțiunilor Climatice a fost transpus în Regulamentul privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, aprobat de Guvern. Prevederile transpuse sunt corelate cu prevederile Deciziei Consiliului Ministerial al Comunității Energetice nr. D/2021/14/MC-EnC din 30.11.2021 și D/2022/02/MC-EnC din 15.12.2022

În proiectul Legii au fost prevăzute principii și prevederi de bază pentru ulterioară transpunere a următoarelor acte ale UE: Regulamentul (UE) 2015/757 privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră generate de transportul maritim și de modificare a Directivei 2009/16/CE; Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 2003 de stabilire a unei scheme de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră în cadrul Uniunii și de modificare a Directivei 96/61/CE a Consiliului; Directiva 1999/94/CE privind disponibilitatea informațiilor cu privire la consumul de carburant și emisiile de CO2 destinate consumatorilor la comercializarea autoturismelor noi.

Transpunerea parțială a actelor normative ale UE menționate se explică prin faptul că, în prezent, Republica Moldova nu a transpus prevederile privind sistemul de comercializare a cotelor de emisii de gaze cu efect de seră, dar intenționează să le transpună și să instituie un sistem regional de comercializare a cotelor, care va fi instituit de către Comunitatea Energetică.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul legii propus spre aprobare stabilește acțiuni obligatorii la nivel național pentru a permite îndeplinirea colectivă a obiectivului privind neutralitatea climatică pentru anul 2050, ținând seama de reducerea internă netă a emisiilor de gaze cu efect de sera și în vederea îndeplinirii obiectivului pe termen lung, conform Acordului de la Paris, precum și realizarea de progrese în materie de adaptare pentru a proteja împotriva riscurilor legate de climă.

Proiectul de lege este constituit din 7 capitole (65 articole) și 3 anexe. Principalele prevederi ale actului normativ:

- Scopul și domeniul de aplicare a legii, principii, definiții. Prevederile referitoare la rolul și atribuțiile principale ale organului interinstituțional - Comisiei naționale privind schimbările climatice instituite pe lângă Prim-ministru, precum și Consiliului Științific. (*Capitolul I*);

- Atribuțiile diferitelor autorități ale administrației publice la nivel central și local și întreprinderilor, care reflectă domeniul specific al aplicării legii. (*Capitolul II*);

- *Capitolul III* este dedicat politicii statului în domeniul reducerii emisiilor de GES și adaptării la schimbările climatice. Acesta reglementează componentele politicii și stabilește corelarea cu Contribuția Națională Determinată, care definește ținte climatice intermediare în concordanță cu politici intersectoriale și documente de politici pentru sectoarele economiei naționale relevante care au impact asupra volumului total al emisiilor de GES, precum și cu Planurile de acțiuni sustenabile pentru energie și climă la nivel local;

- Planificarea eficientă a politicii statului poate fi asigurată prin monitorizarea corespunzătoare la nivel național. Monitorizarea va permite îmbunătățirea raportării datelor către Secretariatul Convenției cu privire la schimbările climatice și Comunității Energetice.

Instrumentele utile pentru a contribui la schimbări la nivel național, cum ar fi monitorizarea și raportarea prin intermediul SNMR și monitorizarea, raportarea și verificarea (în continuare – MRV) a emisiilor de GES legate de activitățile enumerate în Anexa nr. 1 a proiectului de lege, sunt reglementate în *Capitolul IV*;

- *Capitolul V* reglementează prevederi referitoare la cooperarea transfrontalieră, informare, asigurarea transparenței și stabilirea unui dialog permanent pe mai multe niveluri pe tema acțiunilor climatice. Acesta are scopul de a aduna autorități locale, organizații ale societății civile, mediul de afaceri, investitori și alte părți interesate relevante, pentru a discuta diferitele opțiuni ale politicilor în domeniul acțiunilor climatice;

- *Capitolul VI și Capitolul VII* sunt elaborate în conformitate cu tehnica legislativă națională. Acestea conțin prevederi referitoare la efectuarea controlului de stat în domeniul respectării legii, cu privire la răspunderea pentru încălcarea legislației, precum și termenul de intrare în vigoare și acțiunile pe care trebuie să le întreprindă Guvernul pentru implementarea legii.

Proiectul Legii introduce sistemul MRV pentru emisiile de GES în domeniul aviației în temeiul CORSIA și stabilește bazele generale pentru MRV-ul emisiilor GES de la instalațiile staționare și activitățile din domeniul aviației, precum și transportul maritim în temeiul prevederilor Directivei 2003/87/CE.

În conformitate cu prevederile Directivei 2003/87/CE se stabilește aprobarea listei de operatori aerieni și maritimi este motivată de necesitatea de a verifica dacă operatorii cad sub incidența prevederilor legii. Modificările în activitatea operatorilor sau încetarea acestora impun ajustarea obligațiilor pentru a preveni aplicarea unor sarcini inadecvate.

În Republica Moldova sub incidența sistemului CORSIA, precum și MRV (care trec pragul emisiilor de carbon de 10 mii tone de CO₂) cad 6 operatori aerieni – Aerotranscargó, Air Moldova, Fly One, Fly Pro, Terra Avia și HiSky, din care 3 realizează transporturi pasageri și 3 – transporturi cargo. HiSky deși a trecut pragul respectiv, nu este inclus în lista spre raportare, deoarece pragul indicat trebuie trecut de cel puțin 3 ani la rând. Raportarea este în curs de desfășurare din 2019, iar rapoartele sunt prezentate și autorităților competente naționale atunci când sunt prezentate la OACI. La moment se intenționează promovarea proiectului de HG care urmează să reglementeze participarea la CORSIA (HG privind instituirea și funcționarea sistemului de compensare și reducere a emisiilor de carbon pentru aviația internațională în cadrul OACI).

Această inițiativă normativă este determinată, în special de necesitatea creării și implementării unui sistem MRV credibil, complet, consistent, precis și transparent pentru determinarea emisiilor de GES provenite de la instalații staționare de ardere, în baza autorizației integrate de mediu emise în temeiul Legii nr.227/2022 privind emisiile industriale, cu activități de producere exprimate prin capacitate tone/oră sau tone/zi ce depășesc pragurile stabilite în Anexa I Legii, de la activitățile din domeniul aviației, precum și transportul maritim care ar permite pe viitor intrarea întreprinderilor cu capacități mari de emisii de GES, pe piața Uniunii Europene a emisiilor de carbon. Crearea sistemului MRV fiind un pas foarte important pentru valorificarea emisiilor de GES, astfel, promovând investițiile într-un mod rentabil și eficient din punct de vedere economic, în sectoarele industriei energointensive și în sectoarele transportului din domeniul aviației și maritim, contribuind la reducerea emisiilor de carbon la un cost minim pentru mediu de afaceri și societate.

În cadrul ETS al UE, ciclurile de raportare sunt instituite cu câțiva ani înainte de impactul prețurilor pe carbon și de emiterea cotelor, pentru a obține o bază de referință a emisiilor, pentru a le oferi operatorilor timp să își dezvolte propriile sisteme de monitorizare și raportare, precum și pentru a consolida capacitățile și înțelegerea modului în care vor funcționa noile mecanisme de stabilire a prețurilor pe carbon, prin intermediul unor cursuri de formare, ateliere și consultări pentru consolidarea capacităților.

O altă inovație legislativă constă în reglementarea procesului de verificare. Procesul de verificare a rapoartelor privind emisiile de gaze cu efect de seră în cadrul sistemului MRV constituie un instrument eficace în sprijinul procedurilor de control al calității și de asigurare a

calității datelor monitorizate, furnizând informații pe care un operator le poate folosi pentru a-și îmbunătăți performanța în ceea ce privește monitorizarea și raportarea emisiilor de gaze cu efect de sera. Verificatorul acționează independent de operator și este imparțial în desfășurarea activităților de verificare prin faptul că este acreditat de MOLDAC sau va fi recunoscută acreditarea obținută în alte țări care corespunde cerințelor UE.

Introducerea instituției verificatorilor va contribui la dezinstituționalizarea atribuțiilor autorităților administrației publice la realizarea unor sarcini tehnice și complexe. Verificarea va ușura categoric sarcina Agenției de Mediu în colectarea și verificare datelor, precum și controlul acestora pentru Inspectoratul pentru Protecția Mediului.

Propunerea normativă va facilita funcționarea corespunzătoare a procesului de monitorizare și de raportare în temeiul HG nr.1277 pentru compilarea inventarului național, îmbunătățirea continuă a performanței operatorilor în atingerea obiectivului pe termen lung privind modernizarea și inovarea în domeniul reducerii emisiilor de GES.

Altă propunere inovativă legislativă constă în stabilirea prețului de carbon, la etapa respectivă aceasta va permite de a ascenda spre etapa alinierii la Mecanismul de ajustare a carbonului la frontieră (în continuare - MAFC). MAFC se aplică sectoarelor selectate urmând criterii specifice, în special riscul lor ridicat de relocare a emisiilor de dioxid de carbon și intensitatea ridicată a emisiilor. Relocarea emisiilor de dioxid de carbon are loc în cazul în care, din motive legate de costurile aferente politicilor climatice, întreprinderile din anumite sectoare sau subsectoare industriale transferă producția către alte țări sau dacă importurile din țările respective înlocuiesc produse echivalente cu emisii mai mici de gaze cu efect de seră. Această situație ar putea conduce la o creștere a emisiilor totale la nivel global. MAFC se va aplica importurilor următoarelor mărfuri: ciment; fier și oțel; aluminiu; îngrășăminte; hidrogen și electricitate.

MAFC urmărește să înlocuiască în alt mod acele mecanisme existente prin combaterea riscului de relocare a emisiilor de dioxid de carbon, și anume prin asigurarea unor prețuri echivalente ale carbonului pentru importuri și pentru produsele interne. Prețul carbonului este în creștere, iar întreprinderile au nevoie de vizibilitate, previzibilitate și securitate juridică pe termen lung pentru a decide cu privire la investițiile în decarbonizarea proceselor industriale. În acest context este imperativ să fie pus în proiectul legii temeiul juridic pentru crearea mecanismului de stabilire a prețului de carbon la nivel național.

În Republica Moldova, exporturile către UE în contextul MAFC vor afecta sectoarele producerii cimentului, metalului și energie. Implementarea MAFC va fi realizată treptat, începând cu raportarea din 2025 până în 2034.

Lista instalațiilor care desfășoară activitățile prevăzute în Anexa I periodic este revăzută pentru a evalua potențialul impact. Prin Ordinului nr. 11 din 25 ianuarie 2018 au fost identificați doar 12 operatori ale instalațiilor.

Prin studiu recent efectuat de experții proiectului MESA au fost identificați un număr mai mare, 21 de operatori care cad sub incidența prevederilor Anexei nr.1 la proiectul legii propuse spre aprobare.

5. Fundamentarea economico-financiară

Beneficiile aferente atenuării schimbărilor climatice vor depăși cu mult costurile de asigurare a conformității. Dacă se ține seama de câștigurile de productivitate rezultate din punerea sa în aplicare, impactul acestei politici asupra valorii nete a PIB-ului este compensat în întregime, rezultând și beneficii directe suplimentare din reducerea costurilor pentru asistența medicală, ca urmare a scăderii numărului de cazuri de îmbolnăvire din cauza efectelor schimbărilor climatice, precum și diminuarea pagubelor în ceea ce privește pierderea recoltelor și degradarea infrastructurii, urmare riscurilor climatice.

Pentru atingerea scopului propus de planificare, raportare și monitorizare este preconizată recepționarea unui sprijin financiar extern, recepționat de către Instituția publică "Oficiul Național de Implementare a Proiectelor în domeniul Mediului" prin intermediul mecanismelor Fondului Global de Mediu (GEF).

Astfel, pentru pregătirea Comunicărilor Naționale ale Părților semnatare către CONUSC, Fondul fiduciar GEF oferă țărilor în curs de dezvoltare 517 mii dolari SUA, odată la 4 ani, și respectiv pentru pregătirea Rapoartelor Bienale de Transparență.

În ceea ce privește instrumentele de raportare și de gestionare a Registrelor. RM dispune deja de sistemul de raportare online RETP, care va necesita o întreținere și o actualizare permanentă pe măsură ce mai multe instalații raportează. Sistemul ar trebui să permită, de asemenea, descărcarea rapoartelor anuale de emisii.

În ceea ce privește costurile de conformare și impactul care poate fi cauzat de investițiile necesare ca urmare a implementării Hotărârii Guvernului nr. 1277, fiind un document axat în primul rând pe instituționalizarea funcțiilor de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice nu prevede un impact asupra întreprinderilor mici și mijlocii.

Procesul de monitorizare și raportare emisiilor de GES la instalațiile staționare și în sectoarele transportului din domeniul aviației și maritim prevăd anumite costuri. Planul de monitorizare și raportul anual de monitorizare a emisiilor de GES sunt întocmite de obicei de către angajații operatorului, în principal de către inginerii tehnici responsabili de procesul de lucru. Doar în cazul instalațiilor industriale mari și complexe sau în sectoarele transportului din domeniul aviației și maritim ar putea surveni cazul de a fi nevoie de persoane externe cu experiență (experți externi). Această parte a procesului, practic nu generează costuri, deoarece posibil va fi necesar doar de instruirea persoanelor implicate în procesul de întocmire a documentelor, activitate care se poate realiza și pe parcursul formării personalului.

Verificarea raportului de monitorizare este însă o sarcină care este, prin definiție, realizată de un verficator extern acreditat de către MOLDAC sau verficatorii acreditați în conformitate cu standardele și cerințele stabilite în cadrul Uniunii Europene și rezultatele activităților de evaluare a conformității cărora sunt recunoscute de către Cooperarea Europeană pentru Acreditare. Costul poate varia foarte mult în funcție de furnizorul de servicii, domeniul de activitate, tipul de instalații, categoria de producție, ș.a. Activitățile industriale complexe sunt mai costisitoare de verificat decât simplele instalații de ardere cu gaz.

De remarcat, că urmare consultărilor efectuate de experții proiectului EU4Climate cu verficatorii și companiile care prestează servicii pe piața UE, s-a stabilit că costurile de verificare nu pot fi divizate în mai mici sau mai mari bazându-ne pe dimensiunea instalației – adică o centrală termică de 70 MW ar putea fi verificată la același preț ca și o centrală de 25 MW, totul fiind proporțional cu complexitatea instalației, domeniului de activitate, categoria de producție, etc.

Având în vedere toate cele menționate mai sus, inclusiv consultările privind costurile de prestare a serviciilor pe plan internațional, o estimare aproximativă este că în regiunea UE, verificarea unei instalații simple de ardere cu gaz ar putea fi în jur de 800 - 1000 EUR. În timp ce o instalație industrială complexă ar putea plăti până la 3000 - 10 000 EUR pentru costurile de verificare.

Conform opiniei experților Proiectului MESA, economia modestă a Moldovei și comerțul limitat cu UE presupune că doar câteva întreprinderi vor fi afectate, inclusiv lista de doar 21 de instalații care ar intra sub incidența unui mecanism de taxare a carbonului comparabil cu ETS al UE. Dintre acestea, doar 13 instalații potențial se încadrează în sectoarele MAFC, inclusiv companii din domeniul energiei, cimentului și metalurgiei. Volumul mic al schimburilor comerciale și numărul limitat de instalații afectate sugerează că impactul economic total al MAFC asupra economiei naționale va fi neglijabil. Cu toate acestea, la nivelul instalațiilor, există posibilitatea ca MAFC să aibă un impact semnificativ, în funcție de sector, intensitatea carbonului în produsele lor și de volumul schimburilor comerciale cu UE.

Rezultatele studiului realizat de către experții Proiectului MESA arată că produsul care ar fi cel mai afectat din punct de vedere al prețului ar fi cimentul, întrucât valoarea certificatelor ar putea atinge circa 95% din valoarea exporturilor. Acesta este un factor important de luat în considerare, întrucât reprezintă un cost care ar trebui să fie absorbit de producătorii din RM în cazul în care costul suplimentar nu poate fi adăugat la produs. Din fericire, ponderea cimentului

exportată în UE este mică (mai puțin de 5%), iar producătorii vor avea timp pentru a se adapta la acest impact, întrucât costul MAFC va fi efectiv abia din 2026, pornind de la 2,5%, și va crește treptat până la 100% în 2034.

În cazul fierului și oțelului, impactul prețului pe carbon ar fi de până la 2,0%, ceea ce pare a fi gestionabil, fie pentru că este absorbit de cumpărător, fie prin eficientizarea proceselor. De asemenea, merită remarcat faptul că prețul unitar al exporturilor aproape s-a dublat în ultimii patru ani, ceea ce înseamnă că impactul potențial al MAFC în cazul oțelului din RM ar fi minim. Calculele reprezintă un scenariu conservativ, întrucât presupune că toate emisiile asociate produsului vor fi taxate ca certificate MAFC.

Experții Proiectului MESA, consideră, că în caz, în care valoarea alocațiilor UE va crește treptat de la aproximativ 100 EUR/tonă în 2025 la 130 EUR/tonă în 2034; și eliminarea treptată a alocațiilor gratuite, MAFC după 2030 va avea un impact din ce în ce mai semnificativ asupra taxelor pe care industriile cimentului și oțelului vor fi obligate să le plătească la intrarea pe piața UE. Conform acestor date și estimări, cimentul apare ca fiind sectorul cel mai afectat. Reducerea intensității emisiilor de carbon, aplicarea unui preț la emisiile de carbon sau stimularea compensărilor prin intermediul pieței voluntare sunt opțiuni potențiale pentru reducerea obligațiilor MAFC pentru sectorul cimentului din RM.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

În scopul implementării prezentului proiect de lege, de către Ministerul Mediului urmează să fie analizate și efectuate, după caz, modificări care se referă la următoarele acte normative:

1. Codul contravențional nr.218/2008;
2. Legea 227/2022 privind emisiile industriale;
3. Legea nr. 1540/1998 privind plata pentru poluarea mediului;
4. Legea nr. 235 din 01.12.2011 privind acreditarea și evaluarea conformității;
5. Hotărârea Guvernului nr. 373/2018 privind Registrul de emisii și transfer de poluanți (RETP).

Pentru asigurarea implementării eficiente a proiectului legii privind acțiunile climatice, urmează să fie elaborate și aprobate următoarele acte secundare:

- 1) Regulamentul privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de sera de la instalațiile staționare și activitățile din domeniul aviației;
- 2) Regulamentul privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de dioxid de carbon generate de transportul maritim;
- 3) Regulamentul privind instituirea și funcționarea schemei de compensare și de reducere a emisiilor de carbon pentru aviația internațională (CORSIA);
- 4) Conceptul și Regulamentul sistemului informațional integrat de mediu;
- 5) Regulamentul privind instituirea și funcționarea Sistemului de monitorizare și evaluare privind adaptarea la schimbările climatice;
- 6) Regulamentul privind aprobarea mecanismului de stabilire a prețului pentru emisiile de GES;
- 7) Regulamentul cu privire la aprobarea mecanismului de coordonare intersectorială a activităților în domeniul schimbărilor climatice;
- 8) Regulamentul privind acreditarea și cerințele aplicabile verifcătorilor emisiilor de gaze cu efect de sera;
- 9) Regulamentul privind aprobarea mecanismului de ajustare la frontieră a carbonului;
- 10) Regulamentul privind aprobarea sistemului de stabilire a prețului carbonului.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În procesul de elaborare a proiectului de act normativ au fost respectate regulile procedurale aplicabile pentru asigurarea transparenței decizionale, prevăzute de Legea

nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional. Proiectul Legii și Nota informativă sunt disponibile publicului pe pagina web oficială a Ministerului Mediului la rubrica Transparența decizională/Proiecte de documente și pe pagina web www.particip.gov.md.

Proiectul Legii privind acțiunile climatice este elaborat cu susținerea proiectului implementat de către "EU4Climate" PNUD și suportul tehnic al Proiectului „Securitatea Energetică a Republicii Moldova” – „Moldova Energy Security Activity” (MESA). În procesul de elaborare, au fost implicați consultanți naționali și experți internaționali.

8. Constatările expertizei anticorupție

Informația relevantă va fi inclusă după avizarea și expertizarea proiectului.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul actului normativ a fost supus expertizei de compatibilitate de către Centrul de Armonizare a Legislației

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul de act normativ a fost supus expertizei juridice de către Ministerul Justiției

11. Constatările altor expertize

Analiza Impactului de Reglementare a proiectului de lege a fost susținută în cadrul ședinței din 27.12.2023 a GL al Comisiei de Stat pentru reglementarea activității de întreprinzător.

Ministru

Iordanca-Rodica IORDANOV